

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1|a.

—
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis, costă șirul 20 fil.

—
Manuscrisurile nu se înapoiază.

ROMÂNUL

Teorii noi pentru păcate vechi la „Tribuna“

Dacă acțiunea rea trebuie reprimată cu ultima energie, dacă o atitudine păcătoasă a unui om sau a unei categorii de oameni într-o chestie mare, trebuie combătută și înfierată cu cea mai mare hotărâre, nu există cuvinte destul de aspre, măsuri atât de drastice spre a fi aplicate împotriva inconștientului, care spre a-și scuza păcătoșenia, îndrăznește să îmbrace delictul său în haina unui principiu în aparență moral.

O faptă rea își are influența ei directă prin rezultatele vătămătoare nemijlocite ce le produce comiterea ei.

Cât timp, însă, caracterul ei repugnabil va rămânea lămurit în conștiința fiecărui individ, oricât de aplicat ar fi omul spre păcat, întotdeauna, va găsi în sufletul său resurse suficiente spre a se lupta cu înclinările primejdioase.

Când însă o mentalitate perversă îndrăznește prin întortochieri machiavelice să dea unei întregi categorii de fenomene necinstite, o haină nevinovată, să le prezinte ca pe niște acțiuni meritoase, atunci primejdia este neasemănat mai mare; atuncea nu mai avem de a face cu o acțiune, sau cu o serie de acțiuni rele, ci cu o întreagă propagandă a delictului, care poate avea urmări incalculabile pentru un popor sau o societate.

Conștiința omului incurcată în hotarele nelămurite dintre vițiu și virtute, nu mai este o armă destul de viguroasă spre a rezista înclinărilor spre păcat.

În asemenea caz avem de a face cu fenomenul așa numit al *amoralității*, care constă în aceea, că individul nu mai posedă un criteriu pentru a distinge lucrul moral de cel imoral.

O societate ajunsă în acest stadiu de dizolvare morală este cu mult mai decăzută decât una de-adreptul imorală.

Pentru că dela omul imoral, care are sentimentul răului ce comite, te poți aștepta la o reacțiune sufletească de renaștere morală. Pe când la cel moral asemenea sentimente neexistând, orice izvor de renaștere, este stârpit.

Aceste reflecțiuni mi-au venit, citind articolul „Criza comitetului național” — *păreri libere*, — iscălit „dr. A. D.” publicat în numărul 7 ianuarie 10/23 al „Tribunii”.

Nu este primată, când acest organ apinge lipsa sa de conștiință morală până la îndrăzneala de a ridica păcatele sale într-un sistem pe care-l predică cetitorilor ca pe o pildă de virtute cetățenească românească.

Este cunoscută, din broșura „Tisza,

Mangra și „Tribuna” a d-lui dr. A. Vaida, teoria formulată în articolul „Solidaritate” publicat în nr. din 13 ianuarie 1911 al organului mangrist.

Iată câteva rânduri din acel articol, care va rămânea celebru prin îndrăzneala inconștientă și prin imoralitatea perversă ce-l inspiră și a cărui aniversare de un an, dela naștere a sărbătorit-o pe ziua de ieri „Tribuna”.

„Sunt cazuri, când solidaritatea are frumoase succese. Cum însă de obicei această strânsă legătură este mult mai ușoară și poate, exclusiv posibilă între cei mai slabi, e natural să se întâmple, ca cei mai tari și mai energici să nu se supună, acelei mașini de uniformizare socială, care caută să prefacă pe fiecare individ în manechin, supus cu totul unor anumite moravuri și credințe”.

*

O altă teorie a aceluiaș organ este aceea a consecvenței în materie politică în care, precum cetitorii noștri își amintesc, consecvența în materie politică, este denunțată ca o însușire mediocră caracteristică sufletelor comune, iar trădarea partidului tău ca o virtute de mare bărbat de stat.

Ce condei ar putea înfiera precum se cuvine aceste procedee, în care o mentalitate desfrânată își permite să îmbrace sub formele celui mai laudabil merit actele cele mai necinstite? Să arate desbinarea ca pe o virtute cetățenească, vrednică de cei aleși, iar inconștienta politică, tradarea credințelor tale și a partidului, ca o înaltă însușire de care numai mințile cele mai alese, „personalitățile cele mai complexe” pot fi capabile?...

*

Dar să venim la articolul dlui dr. A. D. în care se expune cea mai nouă teorie.

Ea este un fel de variantă a celei desvoltate în articolul „Solidaritate”.

Iată-o așa cum rezultă din galimatiasul de fraze, pe care anonimul A. D. le întinde pe mai mult de șase coloane în organul dezbaterii naționale:

Partidul național reprezintă tot poporul român din Ungaria și Transilvania din el făcând parte toți românii prin naștere.

„Iar comitetul național este organul executiv instituit de acest partid pentru a reprezenta interesele și vederile sale, și nicidecum acelea ale unui foarte restrâns număr de oameni”

De aci urmează mai departe d. dr. A. D.

„Membrii partidului național au nu numai dreptul, dar și datoria de a controla activitatea corporației instituite de ei”.

Până aci toate bune.

Concluzia:

Campania dusă de „Tribuna” pentru discreditarea fruntașilor partidului și care

a fost condamnată de toți bărbații politici români, de toată suflarea românească cinstită și chiar de „imparțiali” al căror cuvânt s'a rostit prin „Tribuna”... a fost numai un drept, dar... o datorie națională.

Iar comitetul, care a găsit de cuvienea să nu lase a fi terfelit în fiecare zi ei cedând opiniei publice, care-i cerea să se explice — a luat hotărârea să lămurască opinia publică asupra impeturilor care se făceau, asupra cauzelor adevărate ale acțiunii de primenire și a valorii primenirilor, a devenit „un consorțiu de oameni cointeresați”.

Iată cuvintele dlui dr. A. D.

„Prin împrejurarea, că tinde să distrugă toate curentele menite să îndrume pe noi drumuri politica neamului nostru decât utilizate, acest comitet se înfățișează astăzi ca un consorțiu de oameni cointeresați care nu pot cere să fie respectat de opinia publică azi, deplin lămurită asupra acestui partid, comitet al neamului nostru”.

Asupra celorlalte aberațiuni ale dlui A. D. nu vom insista. Acum când rezultatele cercetărilor juriului este cunoscut, fiecare poate califica îndrăzneala acestui A. D. care și-a permis să pună la îndoială caracterul și integritatea dlui dr. Vaida, bărbatul a cărui integritate trebuie să servească veșnic de pildă în societatea noastră bântuită de acțiunile bocilor.

Asupra acestei variante de teorii însă ne vom opri.

*

Stăruim asupra unor lucruri elementare.

Dar de un an ziarul dubios al oțelitorilor, a știut să răstălmăcească în chip atât de extraordinar noțiunile, încât spiritul multora dintre noi cu greu se poate recunoaște chiar și în fața celor mai elementare formule de morală politică și socială consacrate de mii de ani.

Partidul național în deosebire de partidele popoarelor cari trăiesc într-o formație de stat proprie, este un partid eminentemente idealist...

Partidul național luptă pentru ideea cea mai detașată de interesele materiale din care o întreagă școală sociologică face marele motor al vieții istorice a popoarelor.

Acest partid nu se adresează nici la apetiturile masei, nici la speranța de a o răsplăti când va veni la guvern.

Fiecare din cei înrolați în acest partid știe că vine să aducă toate jertfele materiale și că în schimb nu primește decât mângâierea sufletească, că a contribuit și dânsul la întărirea ființei naționale a neamului nostru pe aceste tărâmuri, că și-a dat obolul muncii sale pentru a face ca acest neam să nu dispară în întunec și să-și poată îndeplini opera culturală și civilizatoare ce i-s'a dat ca o misiune de către Dumnezeu.

Este aceasta cea mai aleasă răsplată, dar și cea mai puțin gustată de omul reșnic stăpânit de nevoi materiale.

Astfel fiind, partidul național, în momentul când își alege comitetul național, prin conferința sa, îi dă dimpreună cu cea mai mare onoare și cea mai grea misiune, o misiune, cum nici un partid din Europa — altul decât cele naționale ale popoarelor subjurate — nu o poate avea.

Misiunea aceasta nu-și are comparație de cât cu cea a misionarilor de credințe.

Acest partid fără a putea promite nici un avantaj material unei persoane, sau unei categorii de persoane, este silit neconținut să ceară jertfa de neconținute avantajii personale aceluia care-l urmează.

Veniți la mine zice el. Eu nu vă pot da decât satisfacția conștiinței că v-ați făcut datoria voastră de români, în schimb voi toți care mă urmați veți fi lipsiți de toate avantajele ce le poate oferi un stat susținut din banii voștri, pe deasupra voi veți fi neconținut persecutați, neconținut hărțuiți ca dușmani de moarte, în țara voastră.

Dacă oamenii ar fi îngeri și nu oameni cu nevoi omenești, atunci desigur ei și-ar înțelege datoria dela sine și nu ar fi nevoie de nici un element de influență morală din partea comitetului spre a obține îndeplinirea datoriei, adică jertfa fiecăruia.

Dar fiindcă omul e om și oricât de ales ar fi, întotdeauna firea omenească îl trage spre cele materiale, spre odihnă, spre traiul comod, de aceea este neconținut nevoie de forțe care să reînvioreze energia morală, durată de voință pentru sacrificiu, în sufletul fiecărui român atât de ispitit a se lăsa pe panta înclinărilor materialiste.

Pentru a stimula aceste forțe idealiste o condiție neapărată este ca autoritatea morală a aceluia care le pretinde să rămână întreagă.

Atâta timp cât comitetul național se bucură de autoritate el poate pretinde și obține jertfele necesare cauzei pe care o conduce.

De îndată ce prestigiul acestui organ superior este atins de mâna criminală a unui inconștient, cum va putea pretinde încordarea voinții și sacrificii materiale pentru cauza ce servește?

Dar mai e ceva:

Situația în care se află acești membri ai comitetului de și foarte onorabilă ca una ce este o distincție superioară din partea neamului lor, este o situație care implică cele mai mari sacrificii.

Sacrificii de timp, sacrificii de bani, sacrificiu al liniștii și al libertății de mișcare a fiecăruia. Prin urmare și din acest punct de vedere în greaua misiune ce au de îndeplinit, poate că au nevoie mai mult de încurajările noastre, de sfaturile prietenești și binevoitoare ale fiecăruia, decât să fie vecinic terfeliiți.

Nul zice însă d. dr. A. D. în virtutea teoriei sale.

„Partidul suntem noi cei mulți, cari nu suntem ce-i drept în comitet dar avem desigur oarecare drepturi asupra acestei corporații fiindcă este un rezultat al voturilor noastre”.

Deci această corporație poate fi terfelită de oricine, mai ales de indivizi care desigur în viața lor nu au făcut nici un sacrificiu pentru partid.

Când comitetul, prin organul ce-i stă la dispoziție îndrăznește să răspundă calomniilor, atunci acest comitet este încărcat

cu tot felul de epitete. „Sinedriu”, „organ ce nu există”, „dictatori”, „consorțiu de co-interesați” etc. etc.

Pentru-ca un comitet să fie ideal, după d. dr. A. D., se cere ca el să înghită totul, să lase prin tăcerea sa a se acredita versiunea că membrii lui sunt niște adevărați „măgari care pasc pe coastele Vezuviului” și că tot patriotizmul și intransigența și virtutea românească s-au refugiat numai la primenitori ca d. Bocu etc.

*

Dar să privim lucrurile și sub un alt aspect. Una din gogorițele cu care „Tribuna” voește să înșele publicul și care procedează iarăș din același sistem primejdios de a-și îmbrăca păcătoșenia în haina unei teorii morale, este că oțeliții prin campania lor doresc să privighieze asupra intereselor naționale, neputând avea destulă încredere în aleșii poporului.

Comitetul național nu este un organ permanent o instituție ereditară. Din 5 în 5 ani acest comitet se reînnoiește, astfel că cei care nu au dovedit destulă capacitate să fie înlocuiți și să fie aleși alții care în acești ani s’au semnalat prin concepțiunile lor superioare și prin activitatea lor rodnică.

Dar totuși să admitem că nerăbdarea patriotică a oțeliților nu poate aștepta, că atât de mare este convingerea lor în soluțiile noi ce le au de propus, atât de mare este incapacitatea comitetului în cât ei trebuie să vorbească.

Ei bine, admitem și aceasta. Niciodată nu ne-a trecut prin gând să ne punem în calea libertății de cugetare.

Dar atunci este elementar lucru ca:

1. Dacă e vorba de nou soluții în chestia națională acestea să fie expuse precis, cu date, nu cu generalități, astfel ca să poată fi discutate.

2. Dacă e vorba de greșeli a-le comitetului care ar fi stat în putința lui să le înlăture să se spuie iarășii precis fiecare greșală, împrejurările în care s’a produs, și cum putea fi înlăturată, ca opiniunea publică iarăș — prin discuție — să știe dacă a fost într’adevăr o greșală sau dacă e vorba de o simplă calomnie.

Când însă lucrurile se mărginesc la simple bănueli vagi, când toată critica comitetului se reduce la generalizări gratuite; cum e aceea că el ar reprezenta mentalitatea ungurească și tot meritul nouilor soluții la presupunerea, că alții ar avea un stil mai frumos ș. a., când orice afirmațiune cu caracter de precizie se dovedește a fi o calomnie, atunci oricine trage concluzia, că toată campania primenirii ascunde anumite scopuri inavabile, că această campanie nu e inspirată de năzuințe de a regenera viața noastră publică, ci de aceea de a distruge prestigiul comitetului.

De acest prestigiu, știu bine, oțeliții, că comitetul are absolută nevoie spre a obține dela popor sfortarea de a nu se lăsa târât pe panta materialismului, în momentul când tradarea va bate și când se va face apel la el spre a se trece cu arme și bagaje în tabăra mangristă.

A împiedeca succesul acestui apel al comitetului, este supremul scop al primenitorilor.

Pentru aceasta nu este altceva mai bun de făcut, decât a-i zdrobi prestigiul.

Acesta este și mobilul primenirii, care a dat naștere la atâtea teorii de neînchipuită perversitate.

Ei bine, cu toate teoriile lor, acest scop nu și-l vor ajunge.

Delegațiunile. Din Viena ni-se anunță: Din cauză că tipăriturile cari vor trebui să fie prezintate comisiunilor comune nu vor putea fi isprăvite înainte de sfârșitul lui februarie, delegațiunile în nici un caz nu vor fi deci convocate în prima jumătate a lui martie. Guvernul comun voește adecă să satisfacă dorinței delegațiunilor, că textele proiectelor cari au să fie desbătute să fie împărțite membrilor delegațiunei cu cel puțin două săptămâni înainte de convocarea delegațiunilor. Din cauza aceasta deci comisiunile comune și-au amânat desbaterile.

Situația contelui Aehrenthal. Din Viena se anunță, că starea sănătății ministrului de externe s’a înrăutățit. Ieri după amiazi și seara el a avut de câtevaori atacuri convulsive de inimă. Medicii, cari încă de mai înainte i-au recomandat odihnă, acum l-au rugat cu toată hotărârea, să-și înceteze activitatea oficioasă. De aici se explică, spune știrea vieneză, declarațiile diplomatice, apărute în ziarele vieneze, cari stau aproape de Ballplatz referitoare la apropiata demisie a ministrului de externe. Diferite motive, între cari în primul rând situația politică externă încurcată, pretinde, ca deastădată să se evite o schimbare de persoană în ministerul de externe. Din cauza aceasta în locurile cele mai înalte se nizuiește să se întârzie cât se poate demisia lui Aehrenthal, și tot din cauza aceasta i-s’a recomandat lui Aehrenthal să meargă în concediu, dar dacă clima din ținuturile sudice îi va putea ajuta sănătății lui sdruncinate.

Fiind puțină nădejde de o grabnică însănătoșare a ministrului de externe, primul ministru contele Khuen Héderváry făcând abatere dela planul de până acum, mâne va pleca la Viena, iar duminică se va prezenta în audiență specială la M. Sa. Dacă în decurs de câteva zile starea sănătății contelui Aehrenthal nu se va ameliora, în cazul acesta probabil, că demisia ministrului de externe se va publica imediat după audiența celor doi prim-miniștri. Dacă însă se va arăta oarecare îmbunătățire a sănătății ministrului de externe, în cazul acesta contele Aehrenthal va merge în concediu iar în timpul aceata M. Sa monarhul va numi un substitut.

Ședința camerei. Președintele Návay deschide ședința la 10 și jumătate. În desbateri încă tot proiectul legii de apropiată.

De față sunt numai vre-o 20 deputați. Din partea guvernului e ministrul de finanțe Lukács între vorbitori e anunțat și Polonyi, care declarase iusthiștilor, că în vorbire va accentua prioritatea reformei electorale.

Primul orator Stefan Szabo (part. micilor proprietari) vorbește pentru proiectul său înaintat camerei cu privire la răscumpărarea drepturilor de cârciumărit a posesorilor urbariale.

Ministrul de finanțe L. Lukács îl face atent că proiectul e în contradicție cu o deciziune a Curiei, care spune clar, că răscumpărarea nu-i privește pe urbarialiști, ci comunele.

La aceasta Szabo își retrage proiectul.

G. Polonyi declară că nu votează indemnitatea neavând încredere în întreagă politica guvernului.

Guvernul a creiat în Croația situații imposibile și nu crede că noul ban va putea îndrepta ceva. Devoltă apoi pe larg stările din Croația și pretinde o regulare mai radicală. Nu primește proiectul.

Un conflict regretabil

Incidentele dintre Franța și Italia

Ca din senin, fără ca nimeni să se aștepte la așa ceva, un conflict a izbucnit între cele două mari surori latine: Franța și Italia. Dacă ar fi vorba numai de un simplu incident provocat fără știrea și fără consimțământul celor două guverne, n'am mai pierde timpul ca să-l comentăm. Din nefericire însă conflictul este destul de grav și poate avea consecințe importante asupra relațiilor dintre cele două state.

Conflictul s'a iscat dintr'un dublu incident, provocat de flota de războiu italiană. Vaporul de comerț francez *Carthage*, care face cursa între Marsilia și Tunis, a fost acostat în larg de torpiloarele italiene, silit să se oprească, iar apoi sechestrat și condus într'un port italian. Două zile în urmă alt vapor francez, tot de comerț, tot inofensiv, *Manouba*, a fost prins și sechestrat de autoritățile militare italiene.

Aceste două fapte, chiar dacă ele ar fi scuzabile prin împrejurarea, că italienii caută cu toate mijloacele să se apere de contrabanda de războiu, ce s'ar putea face în favoarea turcilor din Tripolitania, nu sunt admisibile, căci acum mai mult ca oricând, Italia trebuie să fie recunoscătoare Franței pentru puternicul sprijin ce i-a dat în actuala situațiune atât de dificilă pentru Italia, și când chiar aliatele ei au intrigat împotriva ei.

Să vedem cum scuză italienii aceste două grave insulte aduse culorilor franceze.

Pentru oprirea și sechestrarea vasului *Carthage* autoritățile italiene invocă motivul, că pe acest bastiment se găsea un transport de aeroplane, destinat armatei turcești din Tripolitania.

Întâi de toate acest argument este cu desăvârșire fals de oarece aviatorul Duval, proprietarul aeroplanului care într'adevăr s'a găsit pe bord, a dovedit printr'un contract că merge la Tunis, unde fusese angajat ca să facă mai multe ascenziuni. În al doilea rând chiar dacă aeroplanul găsit pe bord ar fi fost un aeroplan de războiu, destinat armatei turcești, autoritățile italiene, conform dreptului internațional (Declarațiunea dela Londra) ar fi trebuit să se mulțumească a confisca numai aeroplanul, iar nu a sechestra întreg vasul francez. Această încălcare a dreptului internațional este cu atât mai gravă, cu cât *Carthage* este un vapor de poștă, care ducea corespondență, iar această corespondență nu se poate sechestra, conform convențiunii dela Haga și conform acordului franco-italian din 1875.

Dacă guvernul italian ar fi liberat vasul italian *Carthage* imediat ce a avut cunoștință despre sechestrarea lui, conflictul s'ar fi evitat, însă marchizul di San Giuliano a susținut inițiativa agenților cari au sechestrat acest vas. Vedem că guvernul italian a comis nu numai un abus de drept internațional, dar mai mult: a adus o știră autorității franceze, demnității și onoarei Franței.

Cu toate acestea, chiar după ce era evident că era vorba nu de o greșală a unor funcționari subalterni, ci de o necurtoazie a guvernului din Roma, presa francesă a sechestrat, după incidentul cu *Carthage*, un ton

amical la adresa Italiei. Nu li s'au făcut italienilor decât reproșuri binevoitoare. Iată anume ce scria ziarul *Le Temps*:

„Sentimentele de amicitie pe cari toată lumea le are în Franța pentru Italia, ar fi făcut să acceptăm cu plăcere reparațiunea imediată a unei erori, deși această eroare este foarte regretabilă. Socoteam, într'adevăr, că aceleași sentimente trebuiau să sugereze italienilor singura soluțiune convenabilă. Prelungirea conflictului va surprinde viu opiniunea franceză....

Nu înțelegem că ar putea exista și-cane în relațiunile franco-italiene, relațiuni bine definite prin politica ultimilor zece ani. Regretăm deci foarte mult survenirea acestei chestiuni care ar fi trebuit să fie aranjată în decurs de două ore“.

Cuvinte pline de adevăr și inspirate de simpatia firească pe care Franța o are pentru sora ei mai tânără Italia.

Din nefericire aceste cuvinte și altele asemănătoare nu numai că n'au fost ascultate de frații noștri italieni, ci dimpotrivă ei s'au grăbit, cu o încăpățănare neexplicabilă, să provoace un conflict și mai grav decât cel arătat.

Pachebotul *Manouba*, al companiei de navigațiune mixte, care asigură serviciul postal regulat pentru zilele de miercuri între Marsilia și Tunis, a fost arestat de torpiloarele italiene, sechestrat și condus în portul italian Cagliari. Autoritățile militare au arestat 29 de pasageri turci, sub cuvânt că acești pasageri ar fi ofițeri cari merg să ia parte la comanda armatei turcești din Tripolitania.

Să vedem care este, și în această împrejurare, situațiunea de drept internațional. Conform regulilor de neutralitate, vasul francez n'avea dreptul să transporte ofițerii turci într'un post al statelor beligerante. Dar întâi de toate nu este constatat, că cei 29 de pasageri sunt într'adevăr ofițeri, al doilea chiar dacă persoanele, îmbrăcate civil, ar fi fost ofițeri turci, guvernul italian trebuia să se mărginească a semnala faptul autorităților franceze și a le atrage atențiunea asupra contrabandei ce să pregătește, iar nu să sechestrareze întreg vasul și să aresteze pasageri cari se aflau sub scutul Franței.

Imediat ce sechestrarea vaporului *Manouba* și arestarea celor 29 pasageri turci au fost cunoscute la Paris, primul-ministru Poincaré, care deține și portofoliul externelor, a consultat pe ambasadorul francez la Roma d. Barrère, pe d. Louis Renault, jurisconzultul ministerului afacerilor străine și pe colegii săi din guvern. Deciziunea ce a luat-o apoi șeful guvernului francez a fost energică: el a cerut, telegrafic, guvernului italian, să libereze pe cei 29 pasageri ai *Manoubei*, rămânând să se stabilească, dacă acești pasageri sunt într'adevăr ofițeri turci.

În această chestiune guvernul italian a luat iarăși o atitudine surprinzătoare, dovedind o lipsă de tact regretabilă. El a refuzat să libereze unui stat amic pasagerii arestați și cere ca afacerea să fie judecată de Tribunalul internațional din Haga.

Acest răspuns jignește pe francezi și presa pariziană cere, de astă dată, satisfac-

țiune completă. Guvernul Poincaré a fost interpelat de mai mulți deputați, la cameră, cu privire la acest conflict regretabil. În aplauzele camerei franceze d. Poincaré a declarat, că nici după dreptul internațional, nici după dreptul civil nu poate să lase pe acei pasageri, cari se aflau sub scutul tricolorului francez, în mâinile autorităților italiene. Numai punerea în libertate a celor 29 pasageri arestați ar putea să permită guvernului francez să facă verificările necesare spre a se stabili dacă ei sunt ofițeri turci sau nu.

D. Poincaré a declarat apoi, că a intervenit la Roma în acest senz și că speră, că guvernul italian va recunoaște necesitatea de a da acestor incidente o soluțiune justă, împedcând reînnoirea lor.

*

Noi românii nu putem decât să regretăm, că un conflict a izbucnit între cele două mari națiuni latine, cari amândouă au simpatia noastră deplină. Sperăm însă, că guvernul italian se va convinge, că n'a procedat corect și se va grăbi să repare o eroare gravă, pe care o agravează fiecare zi de întârziere. Și tocmai pentru că sperăm în aplanarea pașnică a acestui regretabil conflict și în restabilirea prietenștilor raporturi dintre Franța și Italia, nu putem să dăm crezământ știrii lansate de presa germană, că Franța s'ar pregăti să facă o manifestațiune navală contra Italiei, cu flota ei din Toulon.

Darul de Anul nou al „Pop. Român“

Prin lista de subscripție ce am deschis, nizuim să împărțim, câteva abonamente gratuite la „Poporul Român“ organul poporal al partidului național român, prin regiunile amenințate de întuneric și maghiarizare: Maramureșul, Bihorul, Sătmărul, Săcuimea ș. a.

Facem apel tuturor inimilor generoase românești din aceste hotare și de ori undă ar ajunge glasul nostru să împlinescă aceia ce pot din nădejdiile noastre. Li îndemnăm la una din faptele cele mai frumoase și mai măntuitoare. În acest pământ și în asemenea împrejurări 4 coroane vor putea aduce roade neprețuite.

Vom împărți aceste abonamente în primul rând în satele, unde nu intră nici o gazetă pentru popor și la știutori de carte absolut săraci — și o vom face la cererea a cel puțin doi intelectuali ai satului — de preferință preotul și învățătorul.

Nu ne îndoim, că se vor găsi în sânul întregului neam românesc inimi generoase, cari să răspundă la chemarea noastră.

Costul unui abonament pe un an la „Poporul Român“ este de 4 coroane.

Orice sumă rugăm a se trimite pe adresa Administr. ziarului „Românul“, Arad str. Zrinyi nr. 1/a, — cu mențiunea „pentru darul de Anul nou al „Poporului Român“.

Transport: 644 abonamente, 2615 cor.

Au mai dăruit următorii:

- 157. D. Sever Sălăjan, adm. domenal. Pusztaholod 4 abon. 1/2 an 8 cor.
- 158. D. dr. Vasile Lucaciu, preot Șişești 10 abon. 1/2 an 20 cor.
- 159. D. Ioachim Muntean, protopresbiter, Agnita 2 abon. 1/2 an 4 cor.

160. D. dr. Petru Corneanu, Oravița 2 abon. 8 cor.

161. D-na Ana V. Mangra, preoteasă Ecica rom. 1 abon. 4 cor.

162. D-na Hernuna Maniu 10 abon. 4 cor.

Total: 613 abonamente, 2699 coroane.

După dizolvarea camerei turcești. Al doilea parlament al Turciei reînviat după atâția ani — se știe că primul a fost cel dela 1876 — a răposat.

În 6 curent s'a cetit iradeana de dizolvare a camerei. După care liniștea turburată, mai ales de scandalurile rușinoase ale grupului, Înțelegerii liberale, pretinsul grup al Democrației înaintate care de fapt nu se inspira decât dela Abdul Hamid și nu avea alt scop decât reîntronarea absolutismului, s'a restabilit pe deplin.

Îndată după dizolvare a urmat o circulară din partea marelui vizir către autoritățile administrative din țară în care face cunoscut motivul dizolvării care este acela de a se schimba art. 35 al constituției în sensul ca sultanul să aibe dreptul de a dizolva camera cu dela sine putere când va crede necesar.

Deputații au părăsit camera cu capul plecat. Mulți dintre ei mai ales cei cari se făcuseră unealta anarhici albe, aveau conștiința că nu se vor mai întoarce.

Mulți dintre ei au fost huiduiți de public la eșirea din cameră. Despre alții publicul spunea că trebuie tratați ca vagabonzi, conform legii votată de ei, căci acuma nu mai au ocupație.

Campania electorală a reînceput și peste trei luni, conform constituției, vom avea nouă cameră.

Printre deputații cari au mai puține șanse de a fi aleși sunt și cei greci cari au făcut nesocotința de a se alia cu grupul „înțelegerii libere”. Prin aceasta grecii au arătat că nu sunt inspirați de dragoste față de regimul constituțional și că oftează după vremile când mână 'n mână cu Abdul Hamid oprimau pe celelalte naționalități.

Turcia și rivalitățile europene.

Correspondentul din Constantinopol al ziarului „Adevărul” scrie: Vorbind despre intervenția Rusiei relativ la încheierea păcii, „Tanin” spune că Turcia nu va mai suporta multă vreme urmările rivalităților europene și că nu e deloc dispusă să fie dinsa jocul acordurilor și dezacordurilor Puterilor.

Turcia voește ca puterile să știe și să înțeleagă că orice răbdare are o margine.

Răspunzând alegațiilor ziarului „Times” asupra războiului și asupra comitetului „Uniune și Progres”, „Tanin” declară că marele vizir nu are intenția să ajungă la pace prin cedarea Tripolitanei și a drepturilor suverane ale Turciei.

Războiul pe care l-a proclamat comitetul contra Italiei nu e un războiu sfânt, ci împotriva dușmanilor patriei.

Circulă cu insistență zvonul că muntegrienii stabiliți în Turcia au primit ordinul să fie gata pentru a se reîntoarce în patrie la cea dintâi chemare.

Ministrul de interne a primit aseară o știre, după care italienii au bombardat localitatea Confidale, la Marea Roșie.

Poarta a însărcinat pe reprezentanții otomani în străinătate ca să facă demersuri în favoarea liberării membrilor din misiunea „Semilunei roșii”, cari au fost luați de italieni ca prizonieri de războiu de pe vaporul „Manoube” și de a cere restituirea fondurilor confiscate.

Conflictul franco-italian. Guvernul francez a făcut cunoscut Italiei că e gata să deschidă o anchetă amănunțită asupra celor 29 ofițeri făcuți prizonieri pe bordul vasului „Manoube”, dacă în mod prealabil Italia va preda imediat pe prizonieri Franței. Aceasta e condiția „sine qua non” pentru orice tratative ulterioare. Dacă Italia nu va face aceasta, Franța își va urmări dreptul său până la extrem. În cazul însă că Italia va preda pe turci, afacerea va fi aplanată spre satisfacția amânduror părților, de oarece afacerea va fi încredințată judecăței tribunalului arbitral din Haaga.

Ambasadorul italian din Paris a declarat unui ziarist care l'a interviewat următoarele:

„În convorbirea mea dela 17 ianuarie cu ministrul de externe francez am luat notă de faptul că Franța are intenționea să cerceteze pe cei 29 turci asupra identității lor, la sosirea lor în Tunis.

Cu toată această făgăduință din partea Franței, eu n'am exprimat cu nici un cuvânt renunțarea Italiei de-a face prizonieri pe cei 29 turci în timpul traversării lor.

Acest drept al Italiei continuă a exista și azi. Firește guvernul meu ar fi avut libertatea să se declare mulțumit de declarațiunea d-lui Poincaré de mercurea trecută. Depeșa asupra convorbirii mele cu Poincaré a fost descifrată la Roma abia atunci când faptul era îndeplinit.”

Surprizele revoluției chineze. Din China revoluționară zilnic sosesc știri neașteptate. Azi se proclamă republica, mâne monarhia constituțională, altădată șeful de republică devine dictator și viceversa.

Acum dinastia, care fusese forțată de împrejurări să renunțe la toate după ce s'a ivit o mică speranță, neagă totul, ea nu mai voește să semneze actul de abdicare. Noua speranță de mântuire a dinastiei e în o bună samă de bani, prin care și-a propus să încerce a înfrânge pe republicani.

Societatea manciurienilor dușmani republicei și toți prinții au jurat să lupte pentru dinastie până la ultima picătură de sânge.

Dinastia prin concursul lui Juansikai, dispune acum de o puternică armată, ea speră să reziste revoluționarilor până la oarecari intervenții în favorul ei. După o știre Juansikai ar fi încercat să fugă în Tiencin, simpatia ce i-a manifestat-o mulțimea însă l-a făcut să renunțe.

Dr. Sur-Jat-Sen a declarat că n'are încredere în intențiunile lui Juansikai. El nu va renunța la prezidenție, până când republica nu va fi recunoscută de puteri. Și numai atunci va ceda prezidenția în favorul lui Juansikai, când acesta va isprăvi cu manciurienii și se va pune cu tot sufletul în serviciul republicei.

Creta a Greciei. Imperialista Cretă a adus chestiunea sa și totodată Grecia într-o situație destul de critică. Indemnată pe ascuns de Grecia ca prin scandaluri neîncetate să îndreptățească în fața opiniei publice necesitatea alăturării sale la Grecia, acum e gata să dea ultima lovitură prin care să sfideze... marile puteri și să le facă să recunoască reînvierea Greciei antice.

Mai multe partide cretane se vor uni, iar luni vor convoca o lovitură politică internațională declarând *alăturarea Cretai la Grecia*. Cei 800 membrii ai adunării naționale fără șovăire și într'un glas vor aduce hotărârea. Creta forțată de puteri oficial va nizu să împiedece pasul acesta, care ar aduce mari încercături diplomatice.

Sfârșitul dinastiei Mandsu. Din Peking se telegrafiază: Într-o consfătuire a familiei imperiale regentul și prinții au rugat cu insistență pe văduva împărăteasă, să recurgă la ajutorul Japoniei. Guvernul însă se opune la aceasta și amenință cu abdicare. După o știre Japonia și-a oferit deja ajutorul pentru suprimarea revoluției.

Scrisoare din Cernăuți

— 7 ian. 1912.

Prima victimă a gerului. — Șezătoarea literară-muzicală a cabinetului „Stânca” din Roșia. — **Moartea arhimandritului-mitrofor Calinescu.**

S'a înăspri vremea. De un timp încoace gerul ține într'una. Argintul viu din termometru circulează dela 18 până la 22 și retour. Dar totuș e astel mai bine ca înainte, când negura și noroiul te opria, să stai în casă. Acuma măcar știi, că e iarnă...

...Il cunoșteau toți. Era un oaspe cunoscut al tuturor cafenelelor. Il întâlneai veșnic răsând și-ți cerea numai un ban: „Nur einen Heller bitte ich” era vorba sa. Cine era acest curios om? Un nebun, care nu făcea nimănui nimica. Un om, care nu avea a face cu nime. Locuința sa era întreg orașul. Rude nici nu știu, de o fi având. Orișicum

era un tip caracteristic al capitalei acel Saviatowski, care înnebunise după ce studiasse tehnica.

Frigul l-a oprit însă acum din calea pribegiei sale, căutându-i undeva departe un loc liniștit pentru veșnicul repaos.

Duminecă am întâlnit conductul funebral. După dric pășiau atâția, să însoțească la veșnică odihnă pe nebunul Cernăuțului. Și o spun fără exagerare, că mulți oameni cumiți nu vor avea parte de astfel de înmormântare.

Roșia e una din suburbiile Cernăuțului, în care avem o populație număroasă românească. În acest colț n'au pătruns încă rutenii. Ne bucură mult faptul, că această suburbie și-a păstrat în mare parte caracterul său românesc. Numai în privința portului s'au făcut în cursul timpului unele modificări, cari l-au schimbat.

În Roșia, ce-i drept s'a dezvoltat de unii bărbați energici și tragere de inimă pentru neamul lor o activitate destul de rodnică. Amintesc de neobositul deputat Scarlat Modest, care veșnic cu carnetul colectelor în mână a devenit spaima tuturor intelectualilor. Nime nu scapă din mâinile sale, până ce nu-și dă obolul său pentru casa națională din Roșia.

Numai prin stăruința sa de a face din Roșia o fortăreață puternică a românismului din Cernăuți amenințat de puhoiul străin s'au colectat la 50.000 coroane, menite pentru ridicarea unei case naționale.

Aproape în fiecare duminecă se 'dan acolo petreceri populare, cari aduc un folos material vădit. Anul trecut a dat chiar corul plugarilor din Roșia un concert minunat într'una din cele mai mari sale ale Cernăuțului. Reușita a fost frumoasă.

De aceea nu ne-a cuprins nici o mirare, când s'a dat și anul acesta o șezătoare muzical-literară. N'a fost cine știe, ce producție artistică. A fost atâta cât ne poate oferi un cabinet de lectură de la sat. D. George Tofan a ținut o entuziastă conferință, după care a urmat mai multe cântece, executate de corul cabinetului. Un moșneag, cu plete argintii, vestit în Roșia pentru minunatele sale povești a dus publicul asistent prin codrii fermecați, la feți frumoși etc. Un flăcău din sat a cântat pe vioară câteva cântece, cari au stârnit admirare. Atâta-i tot. Ne bucurăm însă mult, văzând, că a pătruns un curent de regenerare în suburbiile Cernăuțului.

Ar face bine, și acei români, cărora le place să se laude, că luptă pentru cauza noastră națională, să facă act de prezență pe la aceste petreceri, concerte și șezători, aranjate de cabinetul de lectură. N'ar trebui să le pară deloc lucru de prisos. Apelăm la sentimentul lor și doresc, să nu mai vâd sale deșarte.

Tocmai, când închei această corespondență primesc dureroasa veste, că arhimandritul mitrop. dr. Miron Calinescu a trecut la cele eterne. Prin moartea sa neamul și biserica perde un razim tare. Chestia bisericăscă va deveni deci foarte acută, căci rutenii aspiră la scaunul mitropolitan. În numărul viitor vom vorbi mai pe larg despre această întâmplare.

Correspondent.

Cel mai frumos cadou la orice ocazi uni pentru casele intelectualilor noștri dela orașe și sate. Sub titlul **Din cele trecute vremi**, însemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor tipărită în tipografia românească „Concordia” din Arad, — este o podoabă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani porto poștal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la „Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz, nr. 33.

Cartea se găsește de vânzare și la aula în Brașov (Brassó).

Pentru d. C. Stere

In chestia incidentului Al. Vaida-Oct. Goga, d. C. Stere trimite „Tribunei“ — și reproducem din „Tribuna“ — următorul:

COMUNICAT

Subsemnatul C. Stere, în fața conflictului dureros dintre d-nii Al. Vaida-Voevod și Octavian Goga, în virtutea vechilor noastre legături, mi-am permis o intervențiune amicală spre mijlocirea unei depline lămuriri a conflictului. În acest scop, le-am cerut, cu toată stăruința la care îmi dă dreptul o veche prietenie, să accepte mijlocirea mea amicală, iar pentru moment să înceteze orice luptă și polemică dintre ei.

Rezultatele acțiunii de față le voi comunica la timp publicului și, bine înțeles, în caz de nereușită a mijlocirii mele, fiecare parte își va recăpăta o deplină libertate de acțiune. Dar până atunci rog din tot sufletul atât presa română cât și pe prietenii părților să înceteze orice comentarii și discuțiuni în această chestiune.

C. Stere.

Nici comitetul de redacție nici redacția „Românului“ n'au primit până azi dela comitetul național îndrumarea de a se abține dela orice comentariu ori lămurire în această chestie.

Mărturisim însă, cu toată sinceritatea, că nu înțelegem întru-cât d. C. Stere ar fi în măsură să aplaneze și mai cu seamă să lămuirească acest conflict, care nu e o chestie particulară a d-lor dr. Al. Vaida și O. Goga, prietenii dsale, ci o chestie publică, din momentul apariției articolului în „Românul“.

Nădăjduiește d. C. Stere că va putea să aducă, în această tristă afacere, mai multă lumină decât juriul cu toate mijloacele ee i-au stat la îndemână, în afară de acel folosit de d. Sever Bocu, „cunoscutul director al Tribunei“, pe care d. Goga și martorii săi încă nu l-au desavuat?...

Dacă, însă, d. Stere nu se gândește decât la aplanarea unui conflict dintre două persoane, mărturisim că ne întristează asta și regretăm că d-sa își face o asemenea judecată despre conștiința publică dela noi.

Redacția.

Cronica externă

În jurul vizitei lui Kiderlen-Wächter la Roma.

Scurtțimea conferințelor dintre Kiderlen-Wächter și oamenii de stat ai Italiei a surprins pe toată lumea. Se abandonează acum părerea, că vizita secretarului de stat german a avut de scop o încercare de a provoca încheierea păcii între Italia și Turcia. Numai ziarul „Giornale d'Italia“ afirmă, că Kiderlen-Wächter a propus încheierea păcii în schimbul recunoașterii suveranității religioase a sultanului asupra Tripolitaniei. Ziarul crede, că Italia nu poate accepta pacea cu asemenea condițiuni și-și exprimă speranța, că ministrul de externe San Giuliano a spus aceasta lui de Kiderlen-Wächter.

Milano. — „Corriere dela Sera“ anunță, după informațiunile culese dela personalități comitente, că vizita secretarului de stat german a fost în legătură cu o intervenție în favoarea încheierii păcii. Atitudinea actuală a Porții trebuie atribuită geloziei și competițiilor puterilor. Dacă se ar putea da Porții numai sfatul de a suspenda ostilitățile, dacă Germania ar ține la Constantinopol un limbaj hotărât, situațiunea actuală ar schimba imediat.

Köln. — Ziarului „Kölnische Zeitung“ i-se telegrafiază din Roma, că vizita lui Kiderlen-Wächter a fost consacrată mai cu seamă chestiunii păcii. Totuși se remarcă foarte mult și faptul, că ambasadorul prusian pe lângă Vatican s'a dus la Vatican pentru a mijloci o vizită a lui Kiderlen-Wächter la secretarul de stat al Vaticanului, cardinalul Merry del Val. Asupra acestei misiuni a lui Kiderlen-Wächter se observă cea mai riguroasă tăcere.

Roma. — Vizita lui Kiderlen-Wächter la cardinalul Merry del Val a făcut asupra Vaticanului cea mai plăcută impresie. Convorbirea lui Kiderlen-Wächter cu Merry del Val a durat numai 20 de minute.

*

Duminecă noaptea secretarul de stat german a plecat spre Florența, în Germania.

Roma. — Asupra convorbirii lui Kiderlen-Wächter cu marchizul de San Giuliano se spune următoarele:

„Tema convorbirii a fost interesele comune ale ambelor state la menținerea statului grec în Balcani, cu care prilej s'a putut stabili un acord asupra tuturor punctelor. Kiderlen-Wächter n'a supus lui San Giuliano nici un fel de propunere de pace“.

D. Lazar Triteanu vrea răfuială

Răfuiala mea cu d. Vasile Goldiș

— „Amicus Plato, sed magis amica: Veritas“ —

Cuvânt înainte.

Reintors din concediu, abia de câteva zile, grăbesc a mă achita de promisiunea făcută. Mărturisesc din capul locului că, am rămas încrămențit în fața potopului de injulțe cu cari m'a îngrămădit „Românul“, organul oficios al partidului nostru național și directorul acelui organ, d. Vasile Goldiș. Lumea nepreocupată, cunoscutii și prietenii mei, se vor întreba împreună cu mine: prin cari fapte ale mele mi-am atras asupra capului năpraznica mânie a organului autorizat și m'am făcut vrednic de injulțele ce mi-s'au adus?

De unsprezece ani muncesc în viața practică într-unul din cele mai grele posturi. În răstimpul acesta scurt, dar din nefericire bogat în atentate asupra instituțiilor noastre de cultură națională, am muncit așa în tăcere, apărând zi de zi interesele generale ale bisericii și cele particulare ale învățătorilor confesionali. Deși funcționar cu leafă modestă sprijinesc cu obolul meu aproape toate instituțiile românești. Am luat parte — după putință — la toate acțiunile culturale-naționale. Nici măcar umbra unui păcat săvârșit față de neamul meu nu-mi apasă conștiința. Față cu unii dintre membrii din comitetul partidului național, am cea mai desăvârșită stimă, cu cei mulți sunt în relații bune, iar cu unii chiar în relații de prietenie. Așa cred eu.

Din ceata așa numiților „oțeliți“ n'am făcut parte. Asta o știe Sibiul întreg. (Gruparea de azi dela revista „Lucașfăru“ nu e identică cu „oțeliții“ de odinioară. Din gruparea aceasta fac parte și consider pentru mine de mare cinste faptul acesta). În cearta celor două grupări dela Arad nu m'am amestecat. Din așa zisa „acțiune de primenire“ nu-mi pot revindeca nici un șir. La locul acesta țin să fac o mărturisire pe cuvântul meu de onoare: În „Tribuna“ dela Arad în curs de 15 ani, adevărat dela întemeierea ei începând n'am scris nici o literă, până în august 1911, când d. Oct. Goga mi-a publicat scrisoarea ce i-am adresat în cauza cu d. Siegescu.

Cu toate acestea d. Vasile Goldiș nu se sfieste a scrie în „Românul“ că mai anul trecut umblând eu prin București injuram pe Goga, iar întorcându-mă acasă „mă pupam (pfui) cu oțeliții și scriam minciuni la Tribuna“! Cu mintea mea nu pot înțelege cum poate un om de poziția d. V. Goldiș să pună negru pe alb neadevăruri atât de sfruntate! Da, la București am fost adeseori, mai pe urmă în ianuarie 1911. Aproape totdeauna am ținut să convin, între alții, și cu d-nii A. C. Popoviciu și d. Ion Scurtu. Acestora le-am spus așa: Octavian Goga e de bună credință. Asta mai presus de orice imdoială. În zilele proxime vine la

București. Chemați-l vă rog între patru ochi, dați-i cea mai mică probă despre „trădare“, și Vă asigur că el din clipa aceea părăsește corabia „Tribunei“. D. Goga a fost chemat la București, a convenit cu domniile respectivi, și s'a reîntors acasă, cum s'a fost dus. Atâta parte am eu în cearta celor două grupări. Ba, am mai făcut ceva. După adunarea comitetului, ținută la Cluj în martie 1911, zile și luni întregi am stăruit pe lângă d. Goga să se retragă de pe arena luptelor politice baremi pe un interval de o jumătate de an. Durere, nu mi-a succedat. Broșura d. medic A. Vaida a turnat oleiu pe foc. Din constatările aceste fragmentare, bazate pe adevăr, rezultă, că totdeauna și între ori ce împrejurări mi-am îndeplinit conștientos datorința mea de român adevărat. Cu toate acestea organul autorizat al comitetului național, „Românul“ să năpustește asupra mea, cu o furie canibalică — cum îmi scrisese un prieten — gratificându-mă cu cele mai murdare epiteturi. Aștept dela comitetul național satisfacție pentru insultele ce mi-s'au adus în organul său autorizat.

*

Bine, vor zice unii: n'ai avut nimic cu comitetul partidului național, dar ai avut ce ai avut cu d. Vasile Goldiș, directorul ziarului autorizat.

Să admitem pe un moment, că aș fi avut ceva cu d. Vasile Goldiș. Întreb însă, decând d. V. Goldiș e identic cu comitetul partidului național? — E ziarul „Românul“ monitorul oficios al comitetului, sau e organul personal al d. V. Goldiș? — Are d. V. Goldiș procură dela comitetul național drept nelimitat, ca pe toți aceia, cari s'ar atinge de sancționarea sa să-i terfească un organ oficios, fără a lua vre-o răspundere pentru aceasta? — În punctul acesta e o plângere generală, deci comitetul e dator să lămurească chestiunile aici atinse.

*

Iar acum să trec la daravera mea proprie cu d. Vasile Goldiș. D-sa susține că eu l-aș fi calomniat. D. V. Goldiș e în grozavă rătăcire. În viața mea nimic n'a fost mai străn sufletului meu decât calomnia. Publicul cetitor, răbduriul nostru public românesc, care a cetit ieșirile pătimașe ale d-lui Goldiș cu litere cât pumnul, să binevoiască a petrece cu luare aminte cele ce voi spune mai la vale și apoi să rostească o judecată nepărtinitoare asupra noastră.

Din expunerile mele obiective, drept recompenză, în loc de invective la adresa temutului meu adversar, va afla poate și unele lucruri interesante, până acum ne date publicității.

1. Cazul cu d. Siegescu. În reasumat e următorul: „Un preot de ai noștri dintr'un sat săcuiesc (numele nu impoartă) a fost caterisit la gazetă pentru faptul, că a luat parte la o petrecere ungurească. Pornind dela cazul cu decapitarea acestui preot năcăjit d. O. Goga a scris în „Tribuna“ un articol principal intitulat: „Morală celor mici“ nizuindu-se a dovedi că noi românii față de greșelile celor mici suntem grozav de riguroși, iar față de păcatele celor mari, ducem iertarea creștinească la cele mai extreme margini. Pentru dovedirea tezei sale d. Goga a înșirat vre-o câteva exemple practice, între cari a pomenit și de cazul d-lui V. Goldiș cu d-nul Siegescu. Se zice, că d. V. Goldiș cu prilejul unei inspecțiuni a pedagogiei noastre din Arad din partea comisariatului ministerial Ios. Siegescu, l-ar fi numit pe acesta al doilea George Lazăr pentru serviciile ce aduce școlii române și în consecință neamului românesc întreg. Cazul acesta se povestea și se comenta pretutindenea. Era notoric. D. V. Goldiș răspunde d. Goga într'un articol violent în care față de cazul cu Siegescu zice, că O. Goga pentru al calomnia „s'a coborât în undele murdare ale minciunii“. Eu, unul din cei mulți, care am auzit din gura d-lui Siegescu întâmplarea aici povestită, m'am simțit dator, nu numai sentimentului meu de prietenie care mă leagă de O. Goga, dar mai ales iubirii mele de adevăr, ca să clarific chestiunea controversată. Am crezut să-i fac și d-lui Goldiș un serviciu dându-i ocaziune să risipească o bănuială ce plutea asupra d-sale.

Natural, că procedura celor mai mulți, cari șoptesc numai dela om la om, iar când îi prinzi de mână ciulesc din urechi și se retrag în văgăună e mai rentabilă, decât să spui adevărul pe față și apoi să-ți vezi numele tipărit la gazetă, garnisit zi de zi nu tocmai cu celea mai grațioase epiteturi ornante. Eu însă de dragul adevărului, am preferit celea din urmă și i-am adresat d-lui O.

Goga scrisoarea, pe care a publicat-o în „Tribuna“ dela 13 aug. 1911, unde cei curioși o pot citi din nou. Strict după principiul „relata refero“ i-am comunicat d-lui O. Goga, ceea ce însumi — între martori — am auzit dela d. Siegescu. D. V. Goldiș a doua zi a declarat la gazetă scurt — că n'a spus lucrul, care i-se impută. Foarte bine! Dar pricina e, că după declarația această categorică a d-lui Goldiș, d. comisar ministerial Siegescu venind la Sibiu în septembrie 1911 pentru examenele de corigentă din nou a confirmat spusele sale anterioare, în ce privește cazul cu domnul Goldiș. Mai mult. Protopresbiterul nostru din Săliște, d. dr. Ioan Lupas l-ar fi întrebat odinioară, pe d. V. Goldiș cu mult înainte de izbucnirea certei din Arad, dacă e adevărat sau ba ceea ce se vorbește. Și d. Goldiș a zâmbit pe sub mustață și i-a replicat laconic, dar elocuent: „A fost numai ironie d-le“. Din celea expuse cu cea mai strictă obiectivitate rezultă singura concluziune logică: Ori a zis d. Goldiș cuvintele, cari i-se impută, ori nu le-a zis. Tertium non datur. Dacă le-a zis, d. Goldiș e moralicește dator să recunoască și apoi e liber să le explice sau să le justifice după convingerea sa. Dacă însă nu le-a zis, d. Goldiș e dator să se răfuiească cu d. Iosif Siegescu. D. V. Goldiș n'a făcut nici una nici alta; d-sa a preferit calea a treia: având ziarul autorizat al comitetului nostru național la îndemână s'a aruncat asupra mea și m'a terfelit în modul cel mai murdar. Înțeleg, că e mai ușor a terfeli pe un asesor consistorial decât a-ți recunoaște greșala, sau a te răfui cu un comisar ministerial, — da e mai ușor, dar nu e lucru corect, și nu e creștinesc. Întreb acum: Cu ce l-am „calomniat“ pe d. Vasile Goldiș?

2. Și acum să trecem la cazul cu d. conte Apponyi. Aici se crede d. Vasile Goldiș mai forte. În profap cu scrisoarea unui bărbat de stat de talia contelui Apponyi, d. V. Goldiș crede că m'a zdrobit pe mine smeritul slujitor al altarului Domnului. Adevărul însă nu se poate ascunde sub obroc și eu tocmai prin mărturisirea adevărului voi dovedi și în acest caz, că d. Goldiș prin publicarea epistolei din chestiune a pușcat peste țintă, iar mie mi-a făcut o mare nedreptate, când mi-a aruncat în față cu atâta ușurință acuza de calomniator.

Iată de ce: În nr. 219 al „Tribunei“ dela 19 octombrie n. 1911 a apărut un articol neisălit, în care autorul anonim spune, că fostul ministru de culte și instrucțiune publică d. conte Apponyi vorbind ocazional cu un asesor consistorial din Sibiu, s'ar fi exprimat în mod infamant despre d. V. Goldiș, și că i-ar fi dat respectivului asesor consistorial și un mandat oarecare pentru a-l comunica d-lui V. Goldiș. Articolul anonim din „Tribuna“ cuprinde chiar între semnele citării mandatul încredințat de d. V. Goldiș și desmintit ulterior din partea d-lui conte Apponyi. Înainte de toate declar pe caracterul meu de preot român, că corespondența din „Tribuna“ n'am scris-o eu, nici n'am inspirat-o eu; n'am informat, nici n'am autorizat pe nimenea ca să o publice. Nu știu cine a scris-o și dela cine și-a tras autorul informațiunile. Nu pot lua deci răspunderea pentru forma și cuprinsul aceleia. Iar întru cât eu aș fi asesorul consistorial vizat în articolul din „Tribuna“ iată declar, că eu n'am primit dela contele Apponyi nici un fel de mandat pentru a-l transmite d-lui V. Goldiș. Prin urmare d. Vasile Goldiș prin scrisoarea contelui Apponyi, a infirmat o aserțiune pe care eu în viața mea n'am făcut-o, iar când drept concluzie a voit să lovească în mine, a pușcat peste țintă. Cu aceasta afacerea s'ar părea încheiată. Și totuși nu e încheiată.

D. V. Goldiș imi va obiecționa, că de ce n'am făcut desmintirea această imediat după publicarea articolului din „Tribuna“? Pentru că nici când și nicăieri nu s'a făcut provocare directă la persoana mea.

În Consistoriul din Sibiu suntem 27 asessori, 9 preoți și 18 mireni, dintre cari vor mai fi fost și alții pe la Apponyi afară de mine. Dacă d. Vasile Goldiș dela început m'a bănuț pe mine ca autor al articolului din „Tribuna“ în loc să alarmeze lumea cu scrisoarea dela contele Apponyi, mă întreba pe mine, fie prin ziarul ce-i stă la dispoziție, fie prin o simplă corespondență, că adevărate sunt cele publicate în „Tribuna“ și că primesc răspunderea pentru ele, îl asigur pe d. V. Goldiș, că imediat dem desmintirea, pe care am dat-o astăzi, și totodată îi comunicam și ceea ce din respect cătră adevăr și pentru justificarea mea sunt silit să-i comunic acum.

Pentru înțelegerea celor ce vor urma deschid o paranteză. Ordonanțele 106, 267 (144347/908 și 34003/1909) referitoare la limba de catechizație, date din partea fostului ministru de culte și instrucțiune publică d. conte Apponyi Albert, în a cărui „onorabilitate personală“ d. V. Goldiș n'are motive să se îndoiască, au provocat în sufletul întregului neam românesc o adevărată furtună. Consistoriile bisericilor române au protestat în contra amestecului ilicit al guvernului în chestiunea catechizării elevilor noștri, iar presa românească, fără excepție, a luat la goană pe contele Apponyi, ca pe cel mai mare dușman al neamului nostru.

În vara anului 1909 era o mișcare frumoasă și înălțătoare. Eu încă am scris un articol semnat cu inițialele L. T. și publicat în „Telegraful Român“ din 2 septembrie 1909 nr. 89 sub titlul „Catechizarea“.

Articolul acesta a fost reprodus de „Tribuna“ cu următoarea introducere: „Tel. Rom.“ ce ne sosește azi publică un articol de mare și semnificativă importanță. Este poate, după lungă vreme, întâiul caz, când ne întâlnim cu „Tel. Rom.“ în deplină comunitate de idei și sentimente. Articolul a făcut adâncă impresie în Arad, și nu ne îndoim, că va face în toată lumea românească. (Vezi „Tribuna“ din 3 septembrie 1909).“

D-l Vasile Goldiș încă va fi scris desigur unul sau mai multe articole în chestiunea această. Între aceste și un articol iscălit și publicat în ziarul slovac „Slovenski Tizdennik“, articol al cărui resumat îl dă în traducere românească „Tribuna“ dela 5 septembrie 1909 Nr. 182.

Tenorul articolului era, că d. conte Apponyi prin ordonanțele sale țintește la maghiarizarea bisericeii noastre. Reproduc după „Tribuna“ următoarea zicere: „Față cu biserica românească ortodoxă, politica asta urmărește maghiarizarea ei“.

La rândul său congresul național bisericesc în ședința dela 10/23 octombrie 1909, la propunerea comisiunii școlare, al cărei referent a fost d-l dr. Nicolae Oncu, a luat totăriterea de sub Nrul 187, hotărîre care s'a publicat la timpul său prin ziar și care hotărîre ulterior a fost anulată printr'un autograf al Majestății Sale, natural la propunerea ministrului de culte Apponyi Albert, în a cărui „onorabilitate personală“ d-l V. Goldiș n'are motive să se îndoiască. Închid paranteza.

*

Era toamnă târzie. Sub cabinetul coaliției trozneau podinele. În ziua de 1 noiembrie 1909, d. ministru de culte contele Apponyi telegrafice roagă consistoriul, ca imediat să-i promoveze în original și în traducere maghiară legalizată, concluzul congresual luat în chestiunea limbii de catechizare. Rugarea d-lui ministru a fost îndeplinită.

Cu câteva zile mai târziu, din încredințarea Venerabilului Consistor arhidiecezan m'am prezentat în ministeriul de culte pentru informarea referenților în unele chestiuni pendente, între cari mai importantă era chestiunea referitoare la nimicirea unor diplome învățătoarești; vr'o sută de învățători confesionali adevărați erau scoși din școală, puși pe drumuri, lipsiți de dreptul de penzie după un serviciu de 20 și 30 ani.

În afacerea această de mai multeori am bătut treptele ministeriului. Acum în urmă mi-s'a spus din partea conducătorului de secție, că rezolvarea afacerii cu diplomele învățătoarești dificultate și-a rezervat-o sie-și d. ministru de resort. Iată, deci cum silit de împrejurări și pentru ocrotirea celor năcăjiți a trebuit să dau față cu d. conte Apponyi.

După formalitățile obicinuite m'am prezentat la dânsul vineri în 5 noiembrie 1909 între orele 11—12 din zi. Am discutat chestiunea diplomelor nimicite și am convenit asupra soluțiunii, care s'a dat afacerii prin ordinațiunea ministerială Nr. 61.956/1910. — (Dacă în viața mea n'aș fi făcut alt lucru bun, decât acesta, și atunci aș merita să fiu cruțat de insultele d-lui Goldiș și ale organului autorizat al comitetului nostru național)! După aceea l-am întrebat:

A-ți primit Excelență raportul consistorial prin care Vi-s'a promovat concluzul congresual referitor la limba de catechizație, concluz pe care l'ați reclamat telegrafice?

— Nu l-am primit încă. Dealtcum pe mine toată afacerea asta nu mă mai împoartă. Eram numai curios să cunosc acel concluz, fiindcă se ocupă cu ordinațiunile date de mine. Trebuie să-ți mărturisesc însă, că sunt tare mâhnit în sufletul meu pen-

tru atitudinea d-voastră (înțeleg a presei românești). A-ți pornit o adevărată goană (valóságos hajszát) contra mea nu numai în presa de aici, dar și în cea din străinătate, deși în chestiunea limbii de catechizație, eu am fost mai loial față de d-voastră (méltányosabb) decât toți antecessorii mei. Ne mai pomenit. (Hallatlan). În „Telegraful Român“, ziarul semioficios al mitropoliei bisericeii gr.-orientale, s'a scris un articol de fond în care se afirmă că „Tatăl nostru“ rostit în limba maghiară constituie o blasfemie (Aluzie la articolul meu); iar în ce privește articolul colegului Vasile Goldiș (aluzie la articolul din „Slovenski Tizdennik“). Te rog să îmi la cunoștiință, că el minte conștient, când afirmă, că prin ordonanțele mele aș ținti la maghiarizarea bisericeii ortodoxe române.

Cum am zis, pe mine nu mă mai privește afacerea. În zilele proxime părăsesc acest scaun și d-voastră vă doresc mai mult noroc cu succesul meu. Până aici nobilul conte, cealalte nu privește afacerea, care ne preocupă. Am mărturisit eu curatul adevăr. Așa să-mi ajute D-zeu!!!

Adecă în 5 noiembrie n'a fost primit încă concluzul congresual expedit în 1 noiembrie; numai din curiozitate l-a cerut, afacerea nu-l mai interesează; iară autograful Majestății Sale prin care la propunerea școlii sale a nimicirii concluzul congresual poartă datul 11 noiembrie 1909. (Vezi „Hivatalos Közlöny“ nr. 261 și „Tribuna“ din 17 noiembrie 1909 nr. 239, unde autograful e tradus cu motivare cu tot).

Lucrul acesta s'a întâmplat în anul 1909 și așa, dupăcum l-am descris aici, l-am povestit atunci anui restrâns număr de bărbați, fără a-l considera compromițător pentru d. Vasile Goldiș.

Ar fi să mă adresez acum eu d-lui conte Apponyi pentru un bilet, prin care să confirme cele spuse de mine. N'o fac, pentru că eu nu admit d. c. raționamentul: „Bánffy a fost cel mai mare dușman al neamului românesc, dar încolo a fost om de omenie“.

Dacă însă d. Goldiș are mai multă încredere în „onorabilitatea personală“ a d-lui conte Apponyi, decât în onorabilitatea unui preot român, să poftască înc'odată la nobilul conte și probabil că-i va elibera un nou atestat de conduită morală. Eu și atunci susțin cele afirmate în acest răspuns al meu și dacă din toată românimea se va afla cineva, care să-mi poată dovedi contrarul numai dela o singură aserțiune a mea, mă supun la orice pedeapsă.

Ajuns la sfârșitul acestei dureroase hărțueli, cu toată supunerea întreb pe domnul Vasile Goldiș: Cu ce te-am „calomniat“, domnule secretar?

Dacă și după acest răspuns calm și obiectiv, domnul Vasile Goldiș se va crede în drept a continua cu insultele prin organul autorizat al comitetului național, îl rog s'o facă, dar cu iscălitura proprie; dacă nu, atunci să binevoiască a-și revoca insultele ce mi-a adus, cum se cuvine unui adversar loial și om de omenie.

Să vedem.

Sibiu, la 23 ianuarie n. 1912.

Lazar Triteanu
protopresbiter, asesor consist.

*

Luăm la cunoștiință, că d. Lazar Triteanu n'a făcut parte din ceata așa numiților „oțeliți“. Luăm la cunoștiință și mărturisirea, că gruparea de azi dela „Luceafărul“ nu e identică cu „oțeliții“ de odinioară. Luăm la cunoștiință „cum laude“ și faptul, că d. Lazar Triteanu „luni întregi“ a stăruit pe lângă d. Octavian Goga „să se retragă de pe arena luptelor politice“. Astfel d. L. Triteanu și-a „îndeplinit conștientios“ datorița sa de român adevărat.

Dela comitetul național d. L. Triteanu să nu aștepte nici o satisfacție, ci să o ceară exclusiv numai dela d. Goldiș, care a răspuns și va răspunde totdeauna pentru „Românul“, contrar obiceiului dela „Tribuna“, unde șefcomanditarul d. dr. Nic. Oncu a declinat dela sine orice răspundere pentru cele publicate în „organul său“.

D. Lazar Triteanu se face a nu ști, că d. V. Goldiș nu e „identice“ cu comite-

tu național. Cum ar putea fi un om identic cu o corporațiune? Ce întrebare este asta d-le Triteanu? Pe d. Goldiș îl poate lua la răspundere orișicine și îl poate lua la răspundere mai ales comitetul național, ca proprietarul exclusiv al „Românului”, dar pe comitetul național numai conferința națională îl poate lua la răspundere, nici decum d. Lazar Triteanu, căci atunci „bietul” comitet național, vorba d-lui Oct. Goga ar păți-o rău afară din cale.

D. Lazar Triteanu se plânge, cum a venit d. V. Goldiș să susțină, că dânsul l-ar fi calomniat? Nevinovatul d. L. Triteanu întortochiază lucrurile și nu vrea să-și aducă aminte de cele întâmplate. D-sa a umplut Sibiul cu chestia Șeghescu, pe care d. Goldiș l-ar fi proclamat „al doilea Gheorghe Lazar al românilor”. Prostia asta d. Goldiș a desmintit-o. Este mai clar ca lumina soarelui, că a-i spune așa ceva dlui Șeghescu în față, ar fi a-i arunca în ochi o grosolană batjocură, pe care de bunăseama d. Șeghescu, „comisarul ministerial” n'ar fi suferit-o ori n'ar fi trebuit s'o suferă din partea „comisarului consistorial”, care era d. V. Goldiș.

Mai vorbește d. L. Triteanu și despre d. dr. Ioan Lupas, căruia d. V. Goldiș „i-a zimbit pe sub mustață”. (Dar pe sub ce dracu să-i zimbească, dacă nu pe sub mustață, când o are?). Om glumeț dela fire, d. dr. I. Lupas o fi stat de glume și cu d. V. Goldiș, iar stimatul d. Triteanu se vede că a căzut jertfă unei asemenea glume. I-o fi zis d. Goldiș ce i-o fi zis dlui Șeghescu, ceva e cert: *niciodată nu l-a putut numi și nu l-a numit serios „al doilea Gheorghe Lazar al românilor” ori „regeneratorul neamului românesc” și d. L. Triteanu ca om serios ar fi trebuit să nu amestece gluma cu lucrurile cele mai serioase. Căci dacă ne-am pune să istorisim toate vorbele de prin restaurante ori cafenele, ușor am putea face de răs chiar și pe cucernicul părinte, care este d. L. Triteanu.*

Chestiunea cu adevărat gravă este însă cea cu contele Apponyi. Se tipărise în „Tribuna” în diferite rânduri minciuna infamă, că d. Apponyi i-ar fi zis unui asesor consistorial dela Sibiu: „*Mondja meg Goldis képviselőtársamnak, hogy tudva hazudott, mert mást beszélt nekem és mást a képviselőháznak*”. (Spune-i colegului deputat V. Goldiș, că a mințit conștient, căci altfel a vorbit cu mine și altfel a vorbit în cameră”).

Nu se spunea, cine ar fi acel asesor consistorial și noi niciodată nu l-am numit pe d. Triteanu în legătură cu infamia aceasta până când însuși d. Triteanu s'a descoperit, că dânsul este acel asesor consistorial. A făcut lucrul acesta în nr. 280 din 1911 al „Tribunei”. Dar nici atunci nu desminte infamia, ci o susține, afirmând că d. Apponyi în toamna anului 1907 i-ar fi zis dsale: „Goldis László tudatosan hazudik.” (V. Goldiș minte conștient.)

Dacă d. L. Triteanu ar fi ținut la corectitate, la adevăr și la cinstea omenească, ar fi trebuit să lămurească chestia asta îndată, când ea s'a lansat în „Tribuna” în forma, de care se lapădă acum d. L. Triteanu.

Nu vrem să facem glose și nu vrem să-l facem de rîs pe d. Triteanu scoțând la iveală situațiunea caraghioasă, în care a ajuns domnul asesor consistorial. Repetăm însă cuvintele dlui conte Apponyi: „*n'am folosit expresia imputată mie.*”

D. Triteanu nu mai are deci să se răfuiească cu d. V. Goldiș, ci are să se răfuiească cu d. conte Apponyi, care nu prin graiu viu între patru ochi, *ci în scris îl face de minciună pe d. Lazar Triteanu*. Să ceară deci d. Lazar Triteanu satisfacția dela d. Apponyi, nu dela V. Goldiș, care în fața declarației în scris a dlui Apponyi nu-i poate da absolut nici o satisfacție, ci poate să-și exprime numai părerea sa de rău, că un asesor consistorial s'a pretat la asemenea lucru.

Scrisoare din Viena

Campania de presă contra și pentru contele Aehrenthal. — În situația politice interne nici o îmbunătățire.

Este cunoscut, că există o dorință după care contele Aehrenthal să mai conducă oficiul de externe și la sesiunea ordinară a delegațiilor, care după o versiune se va ține deja în martie, iar după alta numai în mai. În adevăr, nu se știe de unde a venit aceasta dorință, dar se poate zice, că probabil nu se va împlini, căci după toată apariția pe contele Aehrenthal îl va ajunge soartea cu mult mai în grabă. Și aceasta poate nu este de a se atribui faptului, că atacurile făcute de dușmanii ministrului de externe în ultimile zile a luat o proporție mai mare în intensitate și vehemență, ci, dacă contele Aehrenthal va trebui mai îngrabă să schimbe rocul de stat cu cel al omului privat, decum să credea la început, poartă vina la aceasta în primul rând prietenii cei buni ai ministrului, cari în iperzelul de a-și apăra protejatul, merg prea departe și fac greșeli grave una într'una. Situația a devenit în urma acestora de așa, încât însuși contele Aehrenthal va trebui să-și zică, că numai o hotărâre cât se poate de îngrabă și o depărtare repede din oficiu îi poate mântui din reputațiune, ce mai este de mântuit.

Organele, pe cari le folosește oficiul de externe pentru a inscena o campanie — fără nici o șanță de reușită — a presei în favorul șefului lor de acum, s'au dovedit de foarte stângace. Că în ce mâni a ajuns o misiune atât de delicată, cum este reprezentarea publicistică a intereselor monarhiei austro-ungare pe arena politice externe, se poate vedea clar din prestațiunile de până acum ale biroului de presă din ministerul de externe.

În zilele din urmă a urmat blamaj după blamaj. Anume mai întâi veni atacul, cel fără nici un tact — ce corespondentul ziarului din Berlin „Vossische Zeitung”, despre a cărui relațiuni intime cu biroul de presă a contelui Aehrenthal ciripesc toate vrăbiile politice de pe coperișele caselor — îndreptat în contra nuntului apostolic din Viena, arhiepiscopul Bavona, care era chiar pe patul de moarte.

I-se făcu imputarea, că dânsul, ca principe bisericesc, se folosește de demnitatea ce o are, ca în interesele vaticanului să provoace rebel în contra Italiei. Ci același birou de presă, în creerii căruia s'a născocit aceasta, se văzu silit ca în „Politische Correspondenz” să se desmintă singur pe sine, dând o declarație, prin care afirmațiunile din foaia berlineză le stigmatizase de „defaimări”. Dar cu această afacere penibilă, care a sguduit cu mult mai mult poziția contelui Aehrenthal, decât ar fi fost în stare să o facă un atac puternic al dușmanilor, încă n'a secat „ambitia” apărătorilor ministrului de externe.

Ei voiau cu orice preț, ca în cercurile parlamentare să se dechiare în favorul politice oficiului de externe, ce atât de aspru fu critizate, dar neaflând nici un aderent, simplaminte fabricară ei o atare apărare, și cu ajutorul corespondinței oficiale în „Deutscher Nationalverband”, a răspândit-o prin ziare, dându-i prin aceasta apariția, ca și cum în adevăr ar fi provenit din cercurile uniunii „Deutscher Nationalverband”.

„Deutscher Nationalverband”. S'a constatat însă imediat, că nici unul dintre conducătorii partidelor germane și peste tot nici unul dintre membrii germani ai delegației austriace nu stă la spatele publicației dela corespondența uniunii așa numită „Deutsche Nachrichten” ci aceștia, sau a fost înșelați sau că în mod incorect au publicat

un articol, a cărui proveniență n'are de a face cu nici o partidă, ci s'a scris în biroul de presă al contelui Aehrenthal. În urma acestor incidente peste tot să crede, că schimbul în postul ministeriului de externe se va face cu mult mai de timpuriu, decât se credea la început.

Presupunerea, că în timpul ferilor de crăciun, situația politică internă se va îmbunătăți și clarifica, s'a dovedit asemenea de falsă. Incercările făcute pentru formarea unei majorități mari, doritoare de muncă, în care să se poată pune încredere deplină, au încetat, deoarece și cu considerarea la decurgerea sesiunii din „Landtag” ar fi fără nici o șansă. Între împrejurările aceste o combinațiune ar fi zadarnică și nu se merită a mai perde vorba despre șansele desbaterilor asupra proiectelor militare și asupra legii noi de dare.

Austriacus.

Războiul italo-turc

Situația de pe câmpul de luptă

Roma. — Agenția Ștefani spune că nimic nou nu s'a petrecut la Tripolis, Tadjura, Homs, Ainzara și Gargarech. La Tobrusz în ziua de 21 Ian. n., s'au zărit mișcări de mici trupe de dușmani spre sud-est. S'a tras asupra lor în două amiază o mare caravană escortată de soldați regali turci a avut de suferit pagube mari pe timpul baterilor de munte.

Sploni

Roma. — În Spezz'a au fost arestați doi ofițeri străini bănuți de spionaj. Unul din surani prin mijlocirea unui ospătar au spionat vasele de război cari aveau să plece pe câmpul de război, precum și forța și armamentul trupelor. Asupra lor s'au găsit hărți militare, planuri de mobilizare și schițe. Autoritățile țin cazul în cel mai strict secret.

O cruciadă contra otomanilor

Constantinopol. — Cu privire la o nouă acțiune comună a puterilor pentru încheierea păcii, ziarul „Tanin” întreabă dacă Europa pregătește o cruciadă contra otomanilor? O acțiune comună este necesară, dar propunerea că Turcia să renunțe la Tripolitania în schimbul unei sume de bani, constituie o palmă dată otomanilor. Dacă puterile ar face o atare propunere, în loc de a pune capăt războiului ar deschide un război de o mie de ori mai teribil.

Pedepsirea unui preot militar italian.

Roma. — Ziarul „Corriere d'Italia” publică știrea, că comandantul Caneva a destituit și a expedit de pe câmpul de luptă pe un preot militar, care sta în serviciul „Crucei Roșii”, pe motiv, că preotul acesta militar boteza pe copiii de arabi. Preotul militar a luat parte în mai multe războaie și se bucură de mare popularitate la trupe.

Blocarea Mării Roșii.

Roma. — Proclamarea blocusului împotriva coastei turcești din Marea-Roșie e considerată în cercurile politice de aci ca o dovadă că pacea încă e foarte depărtată. În scopul blocării au fost echipate de către guvern două vapoare ale societății „Navigazione Generale”, și anume vapoarele „Duca di Genova” și „Duca di Aosta”, cari au fost înarmate cu șase tunuri la Spezzia.

Afară de acestea vor mai pleca în Marea Roșie vapoarele „Syracusa” și „Messina”, care se află actualminte în fața orașului Tobruk.

Constantinopol. — Blocarea Mării-Roșii a început, ce-i drept, efectul acesteia însă nu se simtește până acum. Ministrul de interne a primit o depeșă în care se spune, că italienii au tăiat cablul între Hodeida și Luakim.

Litere — Arte — Științe

O nouă comunicare făcută de d. prof. Toma Ionescu la Academia de medicină din Paris

— Despre rachianestezie. —

E cunoscut publicului românesc succesul cel mare ce l-a avut prof. T. Ionescu, mai anii trecuți, când a demonstrat înaintea învățaților din Franța, Anglia și America noua sa metodă de operație. În timpul din urmă d. prof. Ionescu s'a prezentat din nou înaintea Institutului Franței, acum bazat pe un număr însemnat de cazuri, arătând avantajul ce-l are noua sa metodă de operație numită „rachianestezie“.

Se știe că operațiunile cele mai multe s'au făcut și se fac prin adormire cu cloroform și eter, cari însă nu sunt lipsite de primejdii, căci o doză ceva mai mare de cloroform poate aduce moarte. Uneori pacientul vomază, ori i-se produce în gură o cantitate mare de salivă, care îi împiedică respirația, îl înecă, ba ce e mai mult îi cauzează aprindere de plămâni, care foarte adeseori se sfârșește cu moartea. Sunt cazuri când bolnavul pe lângă toate îngrijirile moare în decursul operației deși i s'a dat cloroform în modul cel mai precis. Aceste pericole prin metoda Ionescu sunt înlăturate mai ales de 1—2 incoaci, de când metoda d-sale s'a perfecționat.

Ce e rachianestezia?

Rachis grecește înseamnă spinare, anesthesi, fără simțire. Adecă operație prin amortirea spinărei. Măduva spinărei ca și creierul e îmbrăcată în trei membrane: pia-mater, apoi arachnoidea și cea mai din afară care seamănă cu o hârtie de pergament, se numește dura-mater. Între pia-mater și arachnoidea se găsește o apă limpede cristalină numită: fluid cerebrospinal.

Aici în acest fluid se injectează stovaina profesorului Ionescu, sterilizată și purificată de Racoviță. Doza maximă s'a redus dela 10 la 5 centigrame. Doza de stricină însă, a fost dublată dela jumătate la un miligram pentru partea de sus a spinărei și la 2 miligrami în loc de unul pentru partea de jos (lombară). Astfel prin această perfecțiune au dispărut toate durerile de cap, vomările, căldurile, gălbănirea feței, retențiile de urină etc., observate până aci la și după operație. Bolnavul vede, aude și nu simte nici o durere în timpul acesta. Astfel a putut un medic român să se opereze el însuși la Paris prin rachianestezie, injectând sub piele 2 centigrami de stovaină.

Prin injecțiile în partea de jos a spinării se pot face operații până în dreptul umerilor, iar prin injecții în partea de sus, se pot face pe cap, gât și mâni.

S'au făcut până acum 5151 de operații cu ajutorul rachianesteziei, dintre cari 4945 se datoresc chirurgilor români și 206 celor străini, bine înțeles după datele statistice câte s'au putut aduna. Și anume: la clinica chirurgicală a prof. Marcocelli (Milano) 87 de operații, la Nicolich (Triest) 29 de operații pe rinichi. Larnic Mc. Goroiu (Londra) 18, F. G. Madden Cairo 10 sus și altele jos fără a arăta numărul, Rici (Neapoli) 62 în boalele femeiești.

Toți cari au întrebuințat această metodă sunt pe deplin mulțumiți cu ea dupăcum se vede din număratoarele reviste și buletine medicale: italiene, franceze, engleze și germane la care se provoacă d. prof. Toma Ionescu. Astfel Marcocelli din Milano zice între altele: rachianestezia generală e lipsită de primejdii și este superioară narcotizării cu cloroform, pentru că n'are contra indicațiile acestuia. (Ionescu. La rachianestezie generale. Presse med. Paris) Iar A. P. Rici (Neapole) conchide: „Bazați pe toate aceste considerațiuni și pe adevăratele și sugestivele rezultate, obținute, noi putem să repetăm cu Ionescu că metoda sa de rachianestezie este metoda de anestezie a viitorului“. (Bull. et mem. de l'Academie de médecine. Paris 18. juillet 1911 p. 72). Cazurile mortale la început se datoriau greșelii de tehnică a chirurgilor. În decurs de trei ani numai la clinica chirurgicală a prof. T. Ionescu s'au operat 1588 de bolnavi dela copil de o lună până la bătrânul de 82 de ani fără să se fi întâmplat un singur caz mortal.

Marile servicii, ce le va aduce această metodă în chirurgia de războiu și pe care prof. Ionescu le-a prevăzut, sunt susținute azi de chirurgii militari.

La discuție au luat parte profesorii Schwartz și Legond amândoi recunoscând excelentele rezultate ale acestei metode, cel dintâiu arătând un caz mortal, cel de al doilea însă susținând, că narcotizarea cu cloroform va rămânea și pe viitor.

La acestea i-a reflectat prof. Ionescu, referindu-se la lucrările medicale mai noi cari au devenit îndeajuns primejdiiile imediate ale cloroformului, ca morțile rapide, precum și schimbarea profundă ce o produce în ficat, plămâni, rinichi etc., cari aduc o moarte tardivă.

Operațiile cu cloroform opresc cum a demonstrat și Ahard, puterea fagocitară a sângelui.

Ce sunt fagocitele sau mai bine zis leucocitele?

Sângele e compus din globulele roșii (5 milioane într'un milimetru cubic de sânge), cari se încarc în plămâni și se descarc de oxigenul dător de viață în tot corpul, înviorându-l.

Afară de aceste mai sunt în sânge și leucocite (leukos grecește alb și kytos, celulă), adecă globulele albe, cari au o însușire miraculoasă.

Acestea sunt foarte simțitoare față de dușmanul, care a intrat în sânge: adecă față de microbi. Indată ce i-am simțit, prin mișcarea lor amoeboidă, dau năvală asupra bacililor luptându-se cu ei pe viață și pe moarte. Dacă bacili (de ex. de tihus) sunt mai virulenți, iar leucocitele mai puțin numeroase și slăbite, atunci învingerea va fi pe partea celor dintâi, iar dacă leucocitele sunt multe și puternice, victoria va fi a lor, nimicindu-se totuș o parte mare din ele pe câmpul de război, pentru salvarea organismului slăbit și deprimat. Ei bine tocmai prin operațiile cu cloroform s'a constatat în timpul din urmă, că acești ostași așa de credincioși organismului: leucocitele, se slăbesc prin operațiile cu metodele de până acum, căci până să ajungă cloroformul și etherul la nervi trebuie să străbată prin sânge, pe când la rachianestezie, amestecul e introdus direct și pus în contact cu rădăcinile nervoase, fără să se atingă alte organe și fără să producă intoxicație generală.

Viena.

Nicolae Sc. Stefan,
stud. med.

Pentru d. Lucian Borgia

Primum dela d. dr. Lucian Borgia, fostul martor al d-lui Goga în juriu, următoarea scrisoare:

Onerată Direcțiune,

Revoltat de felul cum publică „Gazeta Transilvaniei“ procesele verbale ale juriului, intenționând, prin aranjarea de adnexe în textul procesului verbal și prin alegerea diferitelor tipuri de tipar să zăpăcească publicul cetitor, protestez. ca fost membru al juriului, în contra acestui procedeu.

Îi stă în voie fiecăruia să-și tragă consecințele, cum îi place, din materialul adunat de juriu; să critice sum îi place, atitudinea părților interesate, ori ai foștilor membri ai juriului; să-și completeze datele; să explice cele întâmplare etc.; — dar nu se poate permite nici un fel de denaturare, nici prin sublinieri, nici prin tipar tendențios, a actelor unui juriu, mai ales nu, când se tratează de cinstea unui om, iar nu de chestie politică.

„Gazeta Transilvaniei“ face rău serviciu comitetului nostru prin un astfel de procedeu, stărnind disgust și la aderenții politici ai acestuia. Sunt în drept să o afirm aceasta, fiindcă, deși bărbat de încredere al d-lui O. Goga, nu i-am fost prieten politic, dar în chestii de cinste nu fac deosebire după roluri și vederi politice.

Vă rog să publicați scrisoarea aceasta, care am trimis-o și „Gazetei Transilvaniei“, „Românului“ și „Telegrafului Român“.

Sibiu, în 24 ianuarie 1912.

Cu deosebită stimă

Dr. Lucian Borgia.

Din procesul verbal al juriului, descompletat prin retragerea neașteptată a d-lui Tăslăuanu, aflăm că iel, în urma declarației d-lui dr. Lucian Borgia, „își consideră misiunea de încheiată“.

Deși d. dr. Lucian Borgia declară că nu i-a fost d-lui Goga prieten politic — și o credem — ne mirăm totuși pentru ce n'a protestat d-sa până acum împotriva „Tribunii“ fiindcă ea, în timpul lucrărilor juriului n'a păstrat tăcerea cerută.

„Gazeta Transilvaniei“, după ce „procedura de dovedire a fost zădărnicită prin ingerința necerută din partea juriului și absolut inoportună a d-lui Sever Bocu, cunoscutul director al ziarului „Tribuna“ — cum glăsuște „hotărârea“ — s'a găsit în dreptul ei „să-și tragă consecințele cum îi place din materialul adunat de juriu“ și „să-și completeze datele“ — vorbele d-lui Borgia.

Pretenția d-lui Borgia, apoi, împotriva „alegerii diferitelor tipuri de tipar“ mărturisim, ne miră.

După ce, spre mâhnirea președintelui, și a tuturor membrilor juriului, — credem — procedura de dovedire a fost zădărnicită de cunoscutul director al „Tribunei“ și amic politic al d-lui O. Goga — un ziar are dreptul să folosească toate literile atelierului tipografic spre a desăvârși opera juriului și a-și face datoria față de public.

INFORMAȚIUNI

Arad, 26 ianuarie n. 1912.

„Incidentul Goga-Vaida“ publicat de d. Octavian Goga în pag. I a „Tribunei“ de azi va avea răspunsul nostru în numărul de mâine.

Misiune română în Belgia. „L'Indépendance Belge“ anunță că d. general Zottu, comandantul cetății București, și locotenentul de artilerie Moscu, cari au fost trimiși de guvernul român să viziteze fortificațiunile din Belgia, au fost primiți sâmbătă în audiență, în palatul din Bruxelles, de către regele Belgiei,

Ziarul „Times“ în rusește. Marele ziar londonez „Times“ și-a anunțat aparițiunea într-o ediție specială în limba rusă, cu scopul de a stabili o apropiere economică și politică între Rusia și Anglia. Fiecare număr din „Times“ rusesc va avea 60 pagini.

Bal în Arad. Reuniunea femeilor române din Arad și provincie invită la balul costumului (port național) care se va ține la 8 februarie n. 1912 în sala hotelului „Crucea albă“ fiin Arad. Inceputul la orele 9 seara. Venitul curat este destinat pentru zidirea internatului de fete din Arad. Toate darurile să se trimită d-nei Sofia V: Pașcasiera reuniunii (Andrassy-tér nr. 22). Prețul de intrare: pentru familie 10 coroane, pentru o persoană 5 coroane.

Dela Teatrul Național din București. Primum știrea, că în cursul săptămânei viitoare se va pune în repetiție la Teatrul Național din București următoarele piese ale marelui nostru scriitor I. L. Caragiale: „Cuconu Leonida față cu reacțiunea“ și „O noapte furtunoasă“. După acestea se va repeta „Scrisoarea pierdută“.

Vizita arhiducelui Francisc Ferdinand la Berlin. Moștenitorul tronului, arhiducele Francisc Ferdinand, va sosi la Berlin în ziua de 28 ianuarie la ora 10 și 45 m. la gara Anhalt. Deoarece arhiducele rugase să se renunțe la o primire solemnă nu se va trimite la gară nici o companie de onoare. Dacă împăratul Wilhelm va primi sau nu în persoană pe arhiducele moștenitor, nu se știe încă până acum.

Arhiducele va locui la palatul regal. La amiază va avea loc un prânz familiar, iar seara va avea loc un prânz familiar, iar seara va avea loc un prânz familiar.

loc în palatul principelui moștenitor, botezul celui din urmă fiu al acestuia.

În aceeași seară arhiducele Francisc Ferdinand va părăsi Berlinul.

Turburări religioase în Bosnia. Din Sarajevo vine știrea, că edictul papal, publicat duminică cu privire la reducerea zilelor de sărbătoare, a dat loc la violente demonstrațiuni. Timp de un sfert de oră un număr mare de bărbați și femei au organizat un tumult asurzitor în biserica catedrală, strigând: „Nu vrem modificarea obiceiurilor noastre! Numeroase persoane au părăsit biserica.

Au urmat apoi scene foarte violente. Un diacon se încerca să liniștească mulțimea agitată, invitându-o să se supună voinței papei. Un bărbat a fost arestat lângă amvon.

Se crede, că aceste demonstrațiuni au fost inscenate.

După amiazi liniștea a fost restabilită pretutindenea.

Moștenirea unui ziarist și diplomat englez. Ziaristul și diplomatul englez Sabouchère, care a murit în Florența în etate de 81 ani a lăsat o avere în valoare de mai bine de 50 milioane. Avera va fi moștenită de fata sa Rudino și de mai mulți veri și verișoare. Tezaurul statului englez va primi din această moștenire aproximativ vre-o 10 milioane ca dare de moștenire și altfel de taxe ce-și incurg așa că și el poate fi socotit unul din moștenitorii destul de pretențioși ai lui Labouchère.

Programa prelegerilor populare. Comitetul despărțământului „Vișău-Iza” al „Asociațiunii pentru literatura și cultură poporului român” — conform hotărârii adusă în 28. Octombrie a. tr. și aprobată de comitetul central, — a stabilit ținerea prelegerilor populare pentru comunele:

1. Săcel în 9 ianuarie a. c. Delegat: Emil Bran. Conferențieri: Dr. Iuliu Popp: „Despre cărțile funduare”; dr. Ilie Kindris: „Despre folosul asigurărilor reciproce”; dr. Gavrilă Juga: „Despre biblioteca populară a „Astriei.”

2. Vișul de sus, în 20. ianuarie. Delegat: Dr. Gavrilă Juga. Conferențieri: Dr. Aurel Szabó: „Despre Tovărășii”; Emil Bran: „Alcoholismul și urmările lui.”

3. Jend în 28 ianuarie. Delegat: Artemin Anderco. Conferențieri: Grigore Cziple: „Creșterea rațională a vitelor”; Mihai Hotea: „Datinele rele a poporului nostru.”

4. Seliotea de sus, în 11 februarie. Delegat: Ioan Tarția. Conferențieri: Dr. Gavrilă Juga: „Puterea învățături”; Ioan Birlea „meseria, — industria și foloaselor ei.”

5. Glod, în 18 februarie. Delegat: Ioan Birlea. Conferențieri: Emil Bran. „Economia și grănarii”; Artemin Anderco: „Insemnătatea bisericii și a școlii în viața poporului nostru.”

6. Vișul de mijloc, în 25 februarie. Delegat: dr. Ilie Kindris. Conferențieri: d. Petru Vaida: „Despre pomărit”; Ioan Tarția: „Despre stupărit.”

7. Culica, în 10 martie. Delegat: Mihai Hotea. Conferențieri: dr. Ilie Kindris: „Folosul asigurărilor”; Mihail Juga: „Alcoholismul și urmările lui.”

8. Draguniștii, în 24 martie. Delegat: dr. Gavrilă Juga. Conferențieri: Vasile Vlad „Sfaturi practice din economie”; dr. Aurel Szabó: „Folosul tovărășilor”; A. Zăgrean: „Valorizarea produselor cereale.”

9. Botira, în 9 aprilie. Delegat: Emil Bran. Conferențieri: Mihai Hotea: „Datinele rele a poporului nostru”; Grigore Cziple: „Creșterea rațională a vitelor.”

Prelegerile în comunele amintite să vor ține după sfânta slujbă, — în școala gr. cat., sau în alt local acomodat.

Din ședința comitetului ținută în Vișul de sus la 4 ianuarie 1912. Dr. Gavrilă Juga, secretarul despărțământului.

Intrevederea între arhiducele moștenitor și împăratul Wilhelm cu regele Italiei. Ziarul „Gazetta din Veneția” anunță din izvor autentic că în curând va avea loc în Italia o întrevedere între regele Victor Emanuel al Italiei, împăratul Wilhelm al Germaniei și moștenitorul de tron Francisc Ferdinand.

Cu prilejul acestei întrevederi acești trei și fi ai triplei alianțe, fiindcă arhiducele moștenitor va reprezenta pe M. Sa monarhul, — vor rezolvi chestii politice de foarte mare importanță.

Balotajele în Germania s'au ținut alaltăieri, joi, cu o nouă învingere a socialdemocraților, cari posed acum 110 mandate, pe când în „Reichstagul” trecut aveau numai 45 mandate. Centrul are numai 93 mandate și a pierdut 10. Liberalii naționali din 51 au acum numai 45, liberali 43 (49), conservatori 42 (51), antisemiți 4 (18), imperialiști 15 (25).

Conjurație republicană în Muntenegru. Ziarul „Grazer Korrespondenz” primește știrea, că în Muntenegru a fost descoperită o conjurație primejdioasă. Conjurații s'au refugiat în Paris. S'a constatat, că conjurații au voit să declare Muntenegru ca republică și în scopul acesta ei voiau să câștige și armata pe partea lor.

Mulțumită publică. Cu ocaziunea jubileului de 40 de ani al societății acad. „România Jună” din Viena, au încurs din toate părțile locuite de români donațiuni foarte valoroase. Satisfacem unei datorinți plăcută, aducând pe calea aceasta prea onorațiilor noștri donatori mulțumitele noastre cele

mai calde și profunde, publicând totodată lista donatorilor.

D-na Elena A. Popovici (care totodată a figurat ca patronesă) 300 cor., d-na Sevastia P. Carp, d. propr. mare Sava Șomanescu, d. propr. mare Iancu cav. de Flondor împreună cu soția, Institutul de credit și de economii „Victoria” din Arad, cu câte 200 coroane. Excelența Sa mitropolitul dr. Vladimir de Repta, d. dr. Nicolae Oncu cu soția, d. Constantin de Steriu, Excelența Sa d. Titu Maioreșcu, d. colonel Herbay cu soția, d. ministru Nicu Filipescu, d. Tache Ionescu, consul gen. al României d. Hans de Reitzes, d. consilier de secție Teofil Gramatovici cu soția, Excelența Sa mitropolitul Ioan Mețianu, d-na Maria P. Cosma, d. P. Cosma, d. prof. Vasilie Goldiș cu soția, d. deputat dr. Teodor Mihali cu soția, cu câte 100 coroane., d. Gh. B. Pop, d. dr. Strie Ciurcu, d. dr. Lazar Popoviciu cu soția, domnul dr. Gheorghe Dobrin avocat, domnul dr. Iosif de Turcu d. dr. Marius Sturza cu soția, d. dr. Emanul Doctor, d. Caius Pop, d. dr. Ioan Cuparescu cu soția, d. dr. Stefan C. Pop, d. Zosim Chirtop cu câte 50 cor. d. S. Negruzzi, d. dr. Mihai Popovici, Excelența Sa ministrul plenipotențiar al României d. Mavrocordato, d. general Lupu cu soția cu câte 40 cor., Excelența Sa ministrul președinte al Cons. Stürgh, d-na Ana Filip cu câte 30 cor., d. Bunea 25 cor., Prea Cuvioșia Sa arhimandritul mitropolit Ghideon G. Balmoș, episcopul Papp, consilier arhiep. praf. dr. Euseb Popovici, d-na Elena Popovici, d. ing. Aurel Turcan.

Prea Cuvioșia Sa Arhimandrit Teofil Păulescu, d-na P. Weinelt, d. M. Moldovan, d. cor. 100 cor., prof. dr. Emilian Voitschi, d. Filaret Mustăța, d. E. Fritsch, d. dr. Teofil Böndevschi, d. dr. Vasile Biannu, d. secretar de leg. d. dr. Albu, d. deputat Alexandru Vaida-Voevod, d. dr. Caius Brediceanu, mitropolitul de Munt. Apșa, președintele poliției din Viena, d. dr. prof-univ. dr. Dimitrie Onciul cu câte 20 cor., d. dr. Brăileanu, Institutul de credit și economii „Economul” cu câte 15 cor., d. Pavel Boldea, notar Ștefan de Miculi, d. inspector superior la ministerul căilor ferate Iancu Balmoș, d. dr. dr. Victor Tordășianu, d-na Eufrosina Gărbuș, direcția de finanțe din Cernăuți, funcționarii la institutul de credite și de economii „Victoria”, d. Seleșianu, d-na Birano, d. dr. V. Meșter, d. Pamfil Dan, d-na Preuszer, rectorul univ. din Iași dr. George Bogdan cu soția, d. col. loc. Trailovici, consul Arnold, Instit. de credit și economii „Ariceșana” cu câte 10 cor., d. căpitan Moga 7 cor., d. Florian Cocian, 7 cor., d. consilier școlar dr. Animpodist Dașchevici 6 cor., d. ing. Scraba, d. dr. Emilian Slușanschi, d. locot. Ovid. Cornea, d. Tr. Gomboș, d. Henry Jackson, d. Diamandi Steriu, d. d. Moidovan, d. dr. Drăgan, d. dr. Petric, d. dr. Rusu, d. dr. Morariu, d. dr. Nemet, d. dr. T. San-

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(10)

— Urmare —

Dând porunci încă de cu seara, apoi deșteptându-se foarte de vreme, ridicându-se, spălându-și zdrăvăn trupul din tâlpi și până în creștet cu un un burete ud, ceace nu făcea decât duminicile (iar ziua aceasta era o duminică), bărbierindu-se așa de mărunt încât obrații îi erau moi, netezi și lustruiți ca atlasul, punându-și o vestă cu ploae de aur și o blană de urs negru, eși la capătul scării, fu sprijinit când de o parte, când de alta de băiatul de prăvălie, și urcă în brișcă. Trăsura eși cu sgomot pe poarta cea mare a hanului. Un popă care trecea își scoase pălăria; mai mulți copii în zdrențe murdare, — își întinseră mâinile zicând:

„Domnule, dă la orfani!”

Vizitiul, observând că unul dintrâșii se cățăra dinapoia trăsării, îi încinse fața cu biciul; iar brișca se simți clătinându-se strașnic pe pardoseala uliței. În depărtare se vedea apărând bariera vopsită în negru și alb despărțită printr-o dungă roșie, sânge de bou, ca toate barierele. Asta

era semn, că sdruncinăturile pardoselei și celelalte neplăceri au să sfârșască.

Și înadevăr, după câteva scuturături din cele mai mizerabile, Cicikof se simți în cele din urmă mergând pe pământul moale.

Orașul abia dispăruse în urmă, că și începură a se arăta de ambele părți ale drumului, sub toate înfățișările posibile, micile simptome ale stărei inculte și sălbatice în care erau lăsate drumurile; era o îndoită linie neegală și accidentată de mușuroaie, de brădet, de tufiș mărunt de pin sfrijit, de ierburi sălbatice și alte podoabe de felul acesta.

Se întâmpla chiar, ca sate să se întindă aliniate în două paralele exacte: ele se asemănau prin construcțiunea lor cu o bătrână pădure de bușteni îngrămădiți unul peste altul, pe cari i-ai fi așezat sub un acoperiș de scânduri închise, împodobit pe margini cu tăieturi în lemn la fel cu acele desemnuri cu găuri, cari se fac la ștergere, în satele noastre, de pe vremea lui Rurick și Oleg.

Câțiva țărani, ca de obicei, căscau împachetați în largile lor cojoace, pe lațele pe cari le forma o blană de stejar așezată pe doi țărushi înaintea porții. Femei cu fețe largi și cu sâni strânși în cingătoarea prinsă în dreptul subsuorilor, priviau din ferestre de sus, în vreme ce un vitel privia încă și mai naiv prin ferestruia de jos, iar un purcel își scotea râtul prin zăbrelele ulucilor. Într'un cuvânt acesta era un peisaj prea de tot cunoscut. Dupăce străbătuse cincisprezece kilometri ai unui

ținut atât de plăcut, Cicikof își aduse aminte că, după arătările lui Manilof însuș, aci trebuia să fie satul lui. Dar el văzu defilând și pe al șaisprezecelea stâlp, iar satul nu se arăta nicăiri. De n'ar fi întâlnit doi țărani în drum, ar fi trebuit să-și ia ziua bună dela gândul de a vedea pe Manilof, și să se întoarcă frumușel în oraș. La întrebarea: „Unde vine satul Zamanilovka?” țărani își scoaseră pălăriile, și unul din ei (fără îndoială cel mai înțelept, el purta o barbă în forma unei pene pentru crăpat lemne), răspuse: „Manilovka poate, nu Zamanilovka.”

— Da, tocmai, Manilovka!

— Manilovka! aoleo! atunci ai să mai faci o verștă și iată-te aci; adevă de partea asta, la dreapta ta.

— La dreapta? zise vizitiul.

— La dreapta, răspuse țaranul, da, așa-i drumul către Manilovka. Cât despre Zamanilovka, nu-i urmă în țară. Se zice partea locului așa, adevă numele îi este Manilovka; însă Zamanilovka, nu, asta nu este de fel. Mergi drept înainte, ai să vezi pe munte o casă de piatră, și cu două caturi, casa stăpânului, adevă în care e boeru. Ai să fii în fața Manilovkăi, dar să fii sigur că, cât despre Zamanilovka, n'ai să găsești nicăiri numele asta și nici c'a fost vreodată.

(Va urma).

cine, P. C. S. I. Cimponeriu, d. dir. sem. Roșca cu câte 5 cor. Pentru „România Jună“ Alexie Văiutshi președinte, George Pridic, secretar de externe.

Pentru împărțirea darurilor noastre de Anul nou. Spre a putea împărți săracilor știutori de carte din ținuturile noastre rămase în întuneric (Bihorul, Maramurușul, Sătmarul și săcuimea) abonamentele rezultate din darul de Anul nou al „Poporului Român“ rugăm stăruitor pe preoții și învățătorii noștri din aceste ținuturi să ne dea informațiile trebuitoare. Cerem deci, sub semnăturile d-lor ori a oricărui doi intelectuali să ni-se arate nume și adrese de săteni săraci din comunele necercetate până acum de ziare românești — ale ținuturilor de mai sus.

— Ziarul „Românul“ se află de vânzare în București la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, — Calea Grivița.

Scrisori-depeșe la poștele ungare. Numărul mai nou al „Monitorului oficial“ publică ordinul ministrului de comerț, care cu începutul lui februarie are să introducă și la poștele noastre așa numitele scrisori-depeșe, foarte practice și obișnuite în străinătate. Scrisorile-depeșe se pot da numai între orele 8—12 noaptea la anumite birouri telegrafice. Scrisorile acestea se expediază în cursul nopții la locul destinației, unde în dimineața următoare se distribuie adresatilor, ca orice scrisoare comună.

Taxa scrisorilor depeșe este 2 fileri de un cuvânt, suma cea mai mică de plătit e de 60 fileri. Modalitățile de predare sunt ca și depeșele ordinare, numai cât înaintea adresei se înscamnă literile: „T. L.“ între birourile telegrafice, de unde se pot trimite asemenea telegrame, se găsește poștele din: Sibiu, Brașov, Cluj, Panciova, Arad, Timișoara, etc.

Aviz! Fiecare român de bine, care arfi de mașini agricole, motoare cu benzină, ferăstrii, arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Barza din Arad*, (Boroshéni-tér). Sprijiniți pe Români!

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai seurt timp.

Ultima oră

Onoare studenției române din Viena

Toată admirația noastră pentru viteza tinerime universitară din Viena. In oceanul de străini, ce o înconjoară, dânsa, a știut să manifeste cu cea mai mare viteză indignarea neamului nostru în fața dușmanului nerușinat, care îmbrăcat în piele de oaie, se dusesse să înșele publicul cinstit din capitala împărăției, lustruindu-și actele nefaste și asupritoare din întunecata lui carieră politică.

Onoare vouă, bravi tineri!

Cu încredere își poate pune neamul nostru soarta în mâinile voastre, care numai în număr de 30 de inși, 30 de bravi, ați smuls masca de pe fruntea celui mai primejdios lup, care a înșelat o lume întreagă.

Iată actul celor 30 de bravi

asa cum ni-s'a relatat în ultimul moment prin telefon cu toată răceala expresiunii obicnuită în liniile unui raport laconic.

„Ieri seară contele Albert Apponyi, fostul ministru al instrucției, voia să țină în Viena o conferință intitulată: Reminiscențe din viața politică a Unguriei“. La apariția lui Apponyi peste 30 de studenți români au început să cânte imnul casei domnitoare „Gotterhalte“. Intreg publicul azistent, între cari erau și multe familii ungurești, s'a ridicat în picioare. Zădarnic suna președintele căci studenții cântau mai departe. Iar după ce au sfârșit cântarea imnului, au început să facă sgomot și se auziau strigăte:

„Ce-i cu legea școlară? Jos cu asupritorul naționalităților!“

Abia s'a ridicat Apponyi să-și înceapă conferința și bravii noștri studenți au început din nou să facă un sgomot mai mare ca mai înainte, fluerau și strigau cât îi ținea gura.

Mândri că avem asemenea tineri vă trimitem, salutul nostru și vă urăm să mergeți înainte în cariera voastră pe care o începeți în chip atât de românesc.

Bibliografie

—x—

La Librăria diecezană din Arad se află de vânzare:

Flanarion, C. Lumen	60
N. Iorga: Turburările bisericesti și politicianismul 1910—1911.	35
— Serbările dela Blaj	70
— Un biruitor, Radu-Vodă Șerban	50
— Ceva despre Ardealul românesc și viața culturală românească de astăzi	60
Verne I., Ocolul pământului în 80 zile, trad. de Leca	120
Andersen, Grădina raiului și alte povestiri	60
Nemțeanu B., O călătorie în lumea albinelor	30
Ține N. Versuri pentru copii	30
Wildenbruch E., Invidia, trad. de Nădejde I.	30
Maupasant, Tare ca moartea, roman	120
Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei, lucrare pentru normalisti, învățători și institutori	6
Rosetti D. R., Razna. note din călătorie, cu o scrisoare de N. Iorga	3
Sadoveanu M., Un instigator	125
Collodi C. Pățaniile lui Tândărică (Povestea unei păpuși de lemn) trad. de A. Buzescu	150
Metodica Istoriei și Geografiei de Gh. N. Costescu	7
Culca D. Sp. Invățământul despre natură în școala primară	350
Curs de pedagogie teoretică și practică de Gabr. Compayre	2
Metodica limbii românești de Lupu—Antonescu—Nicolescu și Ciocărlie	5
Curs elementar de Psihologie de Lupu C. I.	4
Marinescu—Avram Treptele didactice formale	3
Davlov Jocuri și jucării pentru copii	150
Cum își învață Gertruda copii trad. de Borgovan	150
Russo, Cugetări și amintiri	30
Lovinescu E. Scenete și Fantozii	125
Carlyle Th., Eroii	2
Panfile T. Țărișoare de aur	30
Anestin V., In lumea spiritelor, istoria manifestărilor spiritiste	60

Carlyle Th. Munca, Sinceritate, Tăcere, pagini alese	30
I. Stanca: Școala română și învățătorul român din Ungaria în lumină adevărată	1
Princesa Elena de Racovitz, Furiile amorului	120
Slavici N., Românii de peste Carpați	20
Dr. Ghibu O.: Despre educație	150
Andreiev L., Anatomia, piesă, pentru care Sinodul rus l-a escumunicat pe autor din biserica creștină	60
Demetriad M., Renegatul	30
Chendi II., Portrete literare	30
Organizațiunea învățământului popular din Ungaria de dr. Baló I., trad. de dr. P. Pipoș	3
Istoria pedagogiei de dr. P. Pipoș	4
Herbart și educația prin instrucțiune de Herbart	60
Curs practice de lucru manual cu figuri explicative de Fl. Ilioaș	60
Elemente de pedagogie de Conta-Kerubach	4
„metodică „ „ „	3

La comanda să se alătore și pentru porto postal 20 fileri de fiecare carte.

Calendarul pe anul bisect dela Hristos 1912, cu un cuprins bogat de articole literare, economice, poezii, glume și cu mai multe ilustrațiuni, între cari amintim pe a apostolului neamului *Nicolae Iorga* și a marelui mecenat *Vas. Stroescu*. Cu șematismele diecezei Arad și Oradea-mare. Prețul unui exemplar cu șematism . . . . . 50 fileri fără șematism . . . . . 30 fileri Revanzătorii capătă rabat.

Redactor responsabil: Atanasie Halmăgiau.

Dr. Brutus Macaveiu

medic univ. specialist în morburile femești ord. 9—11, d. a. 3—5.

Timișoara, Koskuth-tér Nr. 2, etaj. 2.

Telefon Nr. 11—68.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Se caută

un scriitor

versat și în afacerile fonduare în o cancelarie advocațională cu sediu judecătorească. A se adresa la administrația ziarului „Românul“.

Un candidat cu praxă

află imediat aplicare în cancelaria mea. **Dr. Bogdanov Vasza** Kevevára (com. Timiș).

Un candidat

cu praxă află aplicare cu 1 Februarie c. începând în cancelaria subscrișului:

Dr. Ioan Pop, adv. Alba-Iulia.

Cafea și Tea

Extras din Catalogul lui Kotányi János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Klgr.	Cor. 1:60
Portorico 1/2 "	" 1:90
Cuba 1/2 "	" 2:—
Java aur "	" 1:70

Cafea prăjită:

(In prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Klgr.	Cor. 1:90
Calitate fină 1/2 "	" 2:20
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Menado, Moca) 1/2 Klgr.	" 2:60

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Klgr.	Cor. 2:50
Tea de Congo 1/2 "	" 3:—
Mixtură pentru familie 1/2 Klgr.	" 5:—
Tea imperială foarte fină 1/2 Klgr.	" 6:—
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2 "	" 7:—
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2 Klgr.	" —80

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1:90
1 litru rum fin de Brazilia	" 2:40
1 sticlă 1/10 rum de Jamaica	" 3:50

Renumitul „ARDEIU KOTÁNYI“ se vinde în cutii originale.

Kotányi János,

mare comerciant de cafea și tea.

(Seghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și
Arad, József-főherceg-ut Nr. 3

in edificiul bănoii „Arad-Csanádi Takarékpénztár“.
(Nr. telefonului 809).

Andrássy Gábor mäsar

— Arad, str. Kasza Nr. 45. —

Aduc la cunoștința on. public, că în str. Kasza Nr. 45 am deschis atelier de mäsarit. Primesc totfeul de lucrări pentru zidiri și mobile în bransa mea, executându-le prompt și conștiinșos. Comandele din provincie le execut prompt. Rugând binevoitorul sprijin al on. public, român

Cu toată stima:

Andrássy Gábor,
mäsar de mobilă și zidiri.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III19.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marea originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

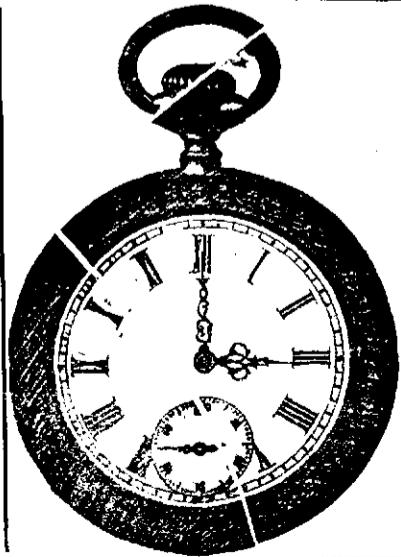
„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

A R A D.

Cele mai bune **oroloage**
Cele mai solide și **juvaericeale**
cele mai moderne
atât pe **bani gata, cât și in**
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, liferează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință
în întreagă Ungaria

Brauswetter János

orologier in Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (ad. scriu că au cedit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Desfacere de
prăvălie
concesionată

Hoffmann ≡ Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii articoli chiar și sub acest preț. Să oferă deci cel mai bun prilej pentru a târgui ieftin.

Paltoane-raglan lungi, pentru dame cu guler de blană, acum costă numai 19 florini, prețul de odinioară a fost 35 florini.

Căciule de blană nutria, negre, pentru copii, acum numai 1 fl. 90 er. odinioară a fost 2 fl. 50 er.

La mine se pot afla lucruri dela „Wicner Schossfabrik“ cu prețuri originale de fabrică, rochii frumoase în orice culoare 2 fl. 25 er., mai fine dela 4 fl. 50—5 fl.

Albituri pentru femei, parcheturi, pânze, postavuri, dantele și articole de lux pe lângă prețuri enorm de ieftine.

Rog priviți galantarele mele.

Palatul teatrului.

NEUMANN M.

CROITOR DE BĂRBAȚI.

COSTUME DE FRAC, SMO-
CHING, REDINGOT ȘI JA-
CHET, GATA SAU DUPĂ
MĂSURA IN EXECUTARE
: NEESCEPTIONABILĂ. :

Furnisorul curții cesare și regale și al camerei, depozit de haine pentru bărbați, copii și fetițe în

ARAD.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat
ARAD, str. Illés nr. 38.
(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări
: în branșa aceasta. :

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețu-
turile cele mai moderate.

Recomand
canari cu tril nobil

din propria. prăsilă în mare,
cu prețul cel mai ieftin, exem-
plare excelente cu voce foarte
plăcută și tremurătoare: Ex-
pedarea o fac cu poșta (ram-
bursă) pe propriul meu rizic
garantând pentru sosirea ne-
vătămată sănătoasă și veri-
abilă a exemplarelor. Bărbătuși cântăreți cu
8—10—12—16—20—25 cor. Femeiște cu 3—4—5
cor. Catalog de prețuri și îndrumări pentru tra-
tamentul paserilor canarice la cerere trimit cu
plăcere fiecărui, gratuit.

ISIDOR MURGU
— prăsitore mare de paseri canarice —
LUGOJ, STR. GURAN Nr. 19.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică
împreună cu becuri, esecută și
furnizează prompt sub cele mai
favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun ?

Să se adreseze cu toată încre-
derea subscrisului și va fi pe
deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport
poți căpăta cu prețurile cele mai
moderate dela firma

KOCH DĂNIEL

intreprindere de instalare a sonerilor și te-
lefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, in-
ființată de institutele financiare (băncile) române
din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul diecțiunii: PARTENIU COSMA,

directorul executiv al „Albinei” și prezidentul „Solidarității”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asi-
gurări, ca asigurări, ca asigu-
rări contra focului și asigurări asupra vieții în toate
combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra
spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare”
: le face în condițiunile cele mai favorabile. :

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum
și la agenții și bărbații de încredere ai societății. — Pros-
pecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. —
Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături —
pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni
gratuite în orice afaceri de asigurare fără deo-
bire că aceste afari sunt făcute la ea sau la
altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la :

„Banca gener. de asigurare”

Sibiu—Nagyszeben. (Edificiul „Albinei”).

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea
sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum
sunt dureri de dinți, sgârziuri, arsuri, apăsare
în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc.
folosește :

Purgativul de fiere (epehajtó) de
Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în
vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri
de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

ARAD.

Români! Replantați viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“

ÎNȘOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la înșoțirea economică

„MUGURUL“

ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt dezvoltati la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

— Prima condiție de reușită este de a folosi material solid! —

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vrea binele.

Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoit!

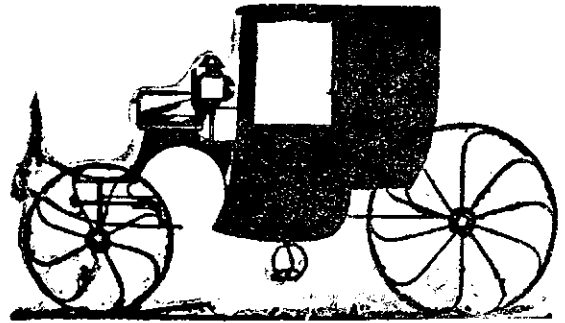
Kováts és Thomay

fauri și fabricanți de trăsuri

Arad, Strada Kossuth Nr. 2.

Avem onoare a recomanda atelierul nostru cu renume bun de

făurit și fabrică de trăsuri.

După cunoștințe de 7 ani câștigate în fabrica Kölber Testvérek, furnizorii curții regale, ne-am așezat aici și suntem în poziția a satisface celor mai mari recerinte. Pregătim trăsuri nouă în orice execuție, asemenea facem reparaturi pe lângă prețuri convenabile.

Cu deosebită stimă:

Kováts și Thomay,

faur și fabricant de trăsuri.

Depozit de trăsuri gata.

Catalog gratis și franco.

Nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

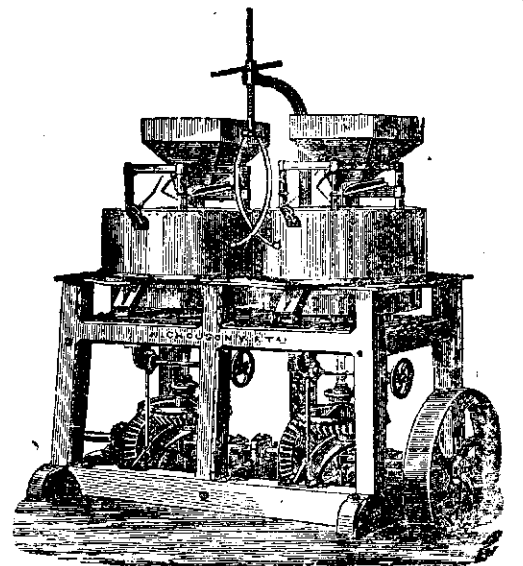
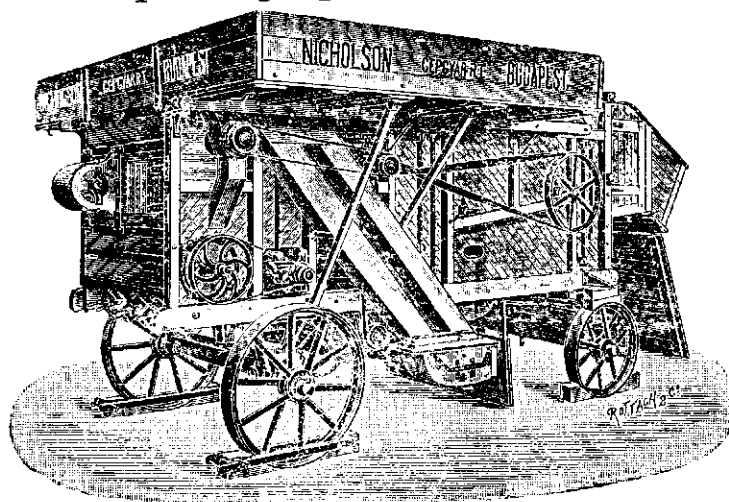
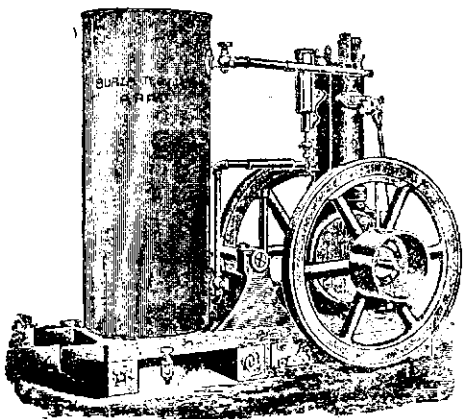
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzin cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

SABIN SOLOMON— **Compactorie română.** —

Alba-Iulia (Gyulafehérvár) Felsővartér Nr. 1.

Am onoare a aduce la cunoștința m. onor. public din tot Ardealul, că în

Atelierul meu propriu

de compactorie, aranjat după cerințele cele mai moderne primese, orice lucrări de compactorie și cartonagiu și le executez potrivit gusturilor celor mai fine. În special executez cadre fiine pentru mese de scris, pentru gulere manșete și mănuși. Mai departe cele mai de gust legătorii decorative din pele și pânză după metoda francez și englez. Cea mai solidă și mai durabilă compactorie pentru ziare, registre de cassă și contabilitate în piele și în pânză. Imi permit a atrage atențiunea asupra recuzitelor mele de aurit, cari sunt unice în felul lor. Apelând la sprijinul binevoitor român. Cu toată stima

Sabin Solomon, compactor.

KOHN JAKAB

VĂPSITOR ȘI ZUGRAV.

ARAD, STR. WEITZER-JÁNOS 17.

ANGAJEAZĂ ORICE LUCRARE DE SPECIALITATE. EXECUȚIE SOLIDĂ CU PREȚURI SCĂZUTE. LUCRĂRI PENTRU PROVINCIE SE EXECUTĂ PROMT ȘI ELEGANT.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

și recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VĂRȘET**LEONH. SCHULZ**

PROPRIETAR:

Văduva HUGO APFELBAUM

GEL MAI MARE DEPOSIT DE MOBILĂ ÎN UNGARIA DE SUD.

CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII
PREȚURI MODERATE.

VĂRȘET STR. KUDRITZER

No. 11 și 16.

(TÂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865.

Pentru sezonul de toamnă și iarnă!

:: Recomand magazinul meu bogat asortat în ::
pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeauna recomand

≡ atelierul meu de blănărie ≡

pentru toate lucrările ce cad în branșa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

IOAN BĂLINT „JÁNOS“
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

IACOB ȚEPENEU

PIETRAR ȘI SCULPTOR

FEHÉRTEPLOM (BISERICA-ALBĂ).

STR. STEFANI No. 2.

Proprietar de ocne: TEOFIL POPOVICIU

Mare magazin și atelier de pietrii mormântale precum: lucruri de marmoră, granit, laborator, piatră de năsip, etc. Lucrez și în provincie. — Prețuri moderate.

Primul strungar de lues român, Brașov.

Am onoare a aduce la cunoștință onor. public român că am deschis în strada Neagră Nr. 4 un atelier de

strungărie de lux și mobilă

unde se primese spre efectuare tot felul de lucrări atingătoare în branșa aceasta precum: Jocuri de popice, Etagera rame de perdele, Fesnece pentru biserici, Picioare de mase, Stâlپuri de străni etc. etc. Primese umbrele de ploaie spre reparat, Violine, tacuri de billiard etc. Comercianții primese deslusiri. Comandele se fac solid la timp, și prețuri reduse.

Rugând sprijinul Onor public român semnez:

Cu deoscbită stimă: **Ilie Sârbu**

Specialist în canal (pipe) de puțină

Prețuri foarte reduse serviciu prompt.

Primul umbrelar rom. din Brașov și Ungaria.**Cassa de păstrare (reuniune) Săliște.**

Primește depuneri spre fructificare fără anunț cu 4 procente, pe lângă anunț cu 4 procente și jum. la sută — iar depuneri mai mari cu 5 procente. Depuneri și ridicări se pot face și prin Cassa de păstrare postală. Darea de camete o plătește institutul. Acordă împrumuturi: pe cambii, pe ipotecă replătibile în rate sau în anuități, pe obligațiuni cu cavenți, ca credite de Cont-curent pe lângă asigurare ipotecară sau de valoare (acții și efecte publice). Dobânda variază între 8 procente și 6 procente la sută, după mărimea împrumutului și asigurarea oferită. Schimbă, adevă cumpără și vinde, orice fel de monede streine cu, cursul zilei.

Direcțiunea.**„Someșana“**

institut de credit și economii, societate pe acții în D. e. s. —
Filială în Ileanda-mare. — Giro-conto la Banca Austro-Ungară.

Cu capital social acționar de C. 400000.—
Fond de rezervă . . . . . „ 180000.—
efectuește toate operațiunile de bancă.

o o o o o o

Acordă împrumuturi ipotecare, cambiali, pe lomcard. etc. — Primește depuneri spre fructificare pentru cari plătește 5 procente interese, iar pentru depuneri mai însemnate și stabile precum și pentru depuneri dela corporațiuni culturale și bisericesti solvește 5 procente și jum. la sută interese. Darea de venit o solvește institutul.

o o o o o o

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, spre care scop la cerere se trimite cheque-uri poștali. — Corespondența în limba română, maghiară și germană. o o o o o o o o

Direcțiunea.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

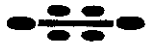
Filialele: :: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. ::

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

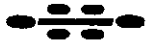
Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

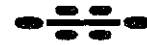

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

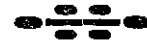
Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA“ SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.992-—
	(viață	11,020.266-—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317-—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit-orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei-nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acvișii, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.